

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:
Hozunk mezei gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt czikkeikért minden utánnomási jog
fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: József 40-66.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix.	197
Törökvs a jövedelmezőbb gazdálkodás felé. — Reichenbach Béla	198
Tárca. — Amerikai kertek. — Magyar Kázmér	198
A chilisalétrom jelentősége a tavaszi káposzta trágázásánál. — Surányi János	198
Konyha-, illetve iparsóval öközhatjuk-e a répa termését? — János Béla	201
Villamos motorok	201
A tűmágtermelésről. — Bászai Elek	202
Könyvismertetés ...	202
Kérdések és feleletek	202
Kérdések: B termő árpa. Cz. J. — Kukoriczavetés ideje. Egy kezdő gazda. — Kétféle vágott burgonya. K. J. — Kálitragya hatása. I. P.	
Feleletek: Homoktalajra mily fa alkalmas sorfának? Balogh Bálint. — Tárcazás tavaszi szántás előtt, Szűcs János. — Lóabtermelés. F. — A gyümölcsfák nemesítésének az ideje. Balogh Bálint. — A hamisított czukor felismerése. K. Zd.	
Aprók	203
Hírek	204

SZEMLE.

(Időjárás márcziusra. — Tőzsdebonnyodalmak. — Kisgazdák ipari szeszgyára. — Uzsora a benzínárakkal Eseményi magyarság.)

Az időjárás mintha megbánta volna tavaszi jellegét, kissé hidegebbre fordult, a gondtalan tavaszt szombat este elfujta egy északi szél, megint hűvös karakterű az idő, sőt a meteorológia még hősiyedést és csapadékot is jóslt holnapra, míg a Meteor márcziusra ezeket írja:

Márczius hava még mindig fagyos éjjelekkel, széllel köszöntött be s csak a 4-iki változása nap után, mely Marsnak a Holddal való együttállásából jött, enyhült az időjárás és pedig rohamosan, a mely enyületet én a 9-iki változása nap hatáskörében jeleztem, míg az enyhébb jelleg már 5-én állott be, a mi azt mutatja, hogy a 9-iki Mercur és a 11-iki Venus együttállásai a Holddal, mint belső bolygók, igen erősen érvényesítik enyhe jellegű befolyásaikat. Az ezt megelőző 8-iki változása nap erősebb felhőfejlődést is hozhat, a csapadék azonban csak kisebb mennyiségben fog érvényesülni, a már fennebb érintett okok miatt, a midőn ujhöndung lesz. Az enyhe jelleg azonban csak rövid tartamnak ígérkezik, mivel 14-ike Saturnusnak Holdunkkal való együttállása ismét a hűvös, szeles, esetleg hideg jelleg felé tereli az időjárást. Ezt követőleg csak 15-én van egy gyenge változása nap, a mely azonban szintén nem kifejezett enyhe jellegű, így 21-ikéig inkább a hűvös, mint az enyhe jelleg lesz az uralkodó. E hónap legcsapadékosabb időjárásának kifejlődése a 21-iki változása nap hatáskörébe esik, melytől a hónap végéig igen változatos időjárást várhatunk. Átlagban véve márczius hava sokkal változatosabbnak ígérkezik, mint februárius volt, elég csapa-

dékkal s inkább a hűvös, mint enyhe jelleggel, a legenyhébb idő 9 és 11-iki változása napok hatáskörében várható. Márczius hónap változása napjai: 8-9-11-14-15-21-22-29-30-kára esnek. Legerősebb hatásnak 9 enyhe derült, 11 enyhe, 14 hideg szeles; 21 csapadékos; 30 hűvös, esetleg viharos. A mint látjuk, márczius igen változatos jellegű időjárást van hivatva hozni, a hol a melegebb jelleg leginkább csak a 9-iki és 11-iki változása napok hatáskörében várható. Eleje inkább hűvös, szeles, közepe hidegebb, míg 21-ike körül erősen csapadékos jellegű idő várható, hűvös, esetleg hidegebb jelleggel s midőn 22-én egy teljes napfogyatkozás is lejár, mely azonban nálunk nem lesz látható. Vége szintén hűvös, szeles. Április havának változása napjai: 2-3-6-8-10-14-18-20-26 és 30-ára esnek. Ezekből azt látjuk, hogy április havának első fele sokkal változatosabbnak ígérkezik mint a második. Legerősebb hatásuk a 3-iki száraz, szeles, 6-iki enyhébb, 10-iki hűvös, esetleg hideg, 18-iki csapadékos, melyet azonban a 20-iki holdtölte nem fog engedni nagymértékben kifejlődni, úgy hogy inkább 20-ikáig követőleg várhatunk kiadóbb csapadékot, 26-iki szintén hűvös, esetleg hideg, szeles, vagy viharos jelleggel.

Bizony ezen időprognózis nem valami kecsgetető a termények kulturidejére nézve, midőn a „Köztelek” becslése szerint ugyanis az őszi bevetetlen területe mintegy 20%, a mi becslésünk szerint azonban több. Pótolni kell az őszi tavasziakkal, de az időjárás ezt is meggátolja, akkor budapesti csibészjargonnal élve „szépen” nézünk ki.

A tőzsde irányzata lanyha, dacára hogy a hajózás megnyílt. A közraktárakban azonban nincs hely, a mi a hozatalokat megnehezíti. Veszekednek továbbra is a tőzsdén, valjon a módosított Klein-féle tőzsdeügynöki szabályzat, avagy a Bing-féle hajtassék keresztül. F. hó 14-én nagy fizetéseket hozott. A felemlített indokok mind hatnak az üzlettelenségre és az árak devalválására, melyhez a malomüzem-szünetelések is járulnak. Argentínából elég rossz terméseredményes hírek jönnek, melyek befolyásolják az árakat a la hausse ott helyben.

A leszerelés fuvalata leng a levegőben Reméljük a legjobbat, bár nézetünk a világ politikai konstellációk miatt a háboru felé hajlik, melynek kulcsa egy szóban jut kifejezésre s ez a szó: Poincaré! Majdnem politizáltunk, de hát gazdáinkra gondolva kötelességünk őket a nagyobb bajok eshetőségeire is előkészíteni.

Pozsony vármegyében Nemeskajal és Tósnýárasd községek közös körjegyzőjének kezdeményezésére kisbirtokosokból részvénytársaság van alakulóban, mely egy nagyobb ipari répa-szesz-

gyár alapítását tűzte ki céljául, hol a termelt cukorrépa jobban fog majd értékesülni, mindegy a cukorgyárosok révén. A mi szinte nem megvetendő dolog gazdai szempontból, az özszesz répaszeletet visszakapják a termelők, holott a cukorrépagyárakból csak 40-50% került vissza a gazdákhöz takarmányozási czélokra. Midőn örömmel vettük e hirt, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy a jó példát más vidékek gazdaközönsége is követni fogja.

Említettük már egy másik lapunk ugyanezen helyén, hogy a petroleum finomítók milyen üzsrát üznek a benzinnel. Ime ennek egy kis illusztrációja:

Az utóbbi hónapokban a petroloumfinomítóvállalatok gyakran felemelték a benzín árát, a mely így 26 fillerről 52 fillerre emelkedett. Ezt a hallatlan és indokolatlan áremelkedést elsősorban azok az iparosok sinylették meg, a kik motorral dolgoznak. Nagyon sokan a kisiparosok közül a motort az iparfejlesztési alap terhére a kormánytól kapták, de a motor meghajtására a benzint használták. Ezek az iparosok egyszerre kétakkora termelési költséggel dolgoznak és nagyon természetesen megérezték a költségeknél ezt a folytonos és lényeges emelkedését. Sokan rájöttek arra, hogy a kormány annak idején megállapodott a gyárosokkal a motorok részére szükséges benzín árára vonatkozólag és kérdést intéztek a kereskedelmi minisztériumhoz, hogy az árak ennek dacára megtörtént felemelésével szemben miként viselkedjenek. A minisztérium kijelentette, hogy az iparosoknak joguk van 26 filléres benzint követelni, a mikor azonban követelték a különbözet visszafizetését, a gyárak még csak nem is feleltek a leveleikre. A minisztérium azonban nem hagyta annyiban a dolgot, közbelépett és közbelépésének megvolt az az eredménye, hogy a gyárak visszaadták a fogyasztóknak az árkülönbözetet. *Figyelmeztetjük tehát ismételtlen az érdekelteket erre a körülményre és ha bárkivel szemben indokolatlan áremelés történik, úgy az árdifferenciát joga van visszakövetelni a tinomitóktól.*

Ez természetesen nemesak az iparosokra, hanem a benzínmotorokkal dolgozó gazdáinkra is vonatkozik.

Neves idealistánk, Buday Barna, a ki oly gyönyörű, a népéletből merített novellákat és tárczákat ír, a ki a népéletet oly kiválóan és találóan ismerteti, a Köztelken azon indítványt tette, hogy az idegen kifejezéseket és szak kifejezéseket küszöböljük ki a magyar nyelvből. Remek idealizmus, mely mesterét dicséri. Csak hogy elfeledi az indítványtevő, hogy különösen az idegen nyelveken megjelenő szaksajtóban olyan kifejezések fordulnak elő, melyeknek finom árnyalatait még a magyar nyelvben nél-

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖ Szerezzük be a ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖
MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNÉL

gazdasági és kerti vetőmagvakat,

abraktakarmányokat, szőlővédelmi, gazdasági anyagokat és

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖ mezőgazdasági gépeket. ❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

külözzük. Hányszor történik meg velünk, hogy egy-egy angol, francia, olasz vagy német kifejezés helyes átültetése céljából böngésszük a szótárakat és még sem találjuk meg a megfelelő kifejezéseket. Ugy tudjuk, hogy a Yolland-féle angol-magyar szótár az eddigieknél jobb, tökéletesebb, még is ha egy-egy szakkifejezést, mely az angol nyelvben közhasználatban van, kutatunk, azt abban sehol sem találjuk meg. Vagyis ezzel is úgy vagyunk, mint a Szilassy-féle „Mezőgazdasági Lexicon“-nal, hogyha valami szakdolgot keresünk, azt biztosan abban nem találjuk meg. Ha azonban Buday ideális törekvése megvalósul, úgy igen kérnők azokat a semmiesetre sem magyar hangzású kifejezéseket, mint: „féleség“, „léteményképesség“, „látómester“ (Beschauer) és egyéb hasonhangzású, de idegen nyelvekben zengzetes és találó kifejezéseket a szószerinti fordítástól mentesíteni, nemkülönben a „Budapesti Hírlap“ által meghonosított „vonatkozási való“-kat, melyek a miniszteri aktákat, szakcikkeket és magát a „Köztelek“-et is megfertőzik, a magyar nyelvből és a sajtóból kiküszöböltetni. Semmiképpen sem válik ennek használata a magyar irálynak díszére. Miféle „féleség“ és mirevaló az a „való“ kérdezzük mi!

-ix.

Törekvés a jövedelmezőbb gazdálkodás felé.

Irta: Reichenbach Béla.

A mikor a gazdálkodás technikai része legalább is a nagybirtokok zömén viszonyaihoz képest elég magas fejlettséget ért el s a jövedelmezőségük általában még sem kielégítő, a mikor szakirodalmunk ugyszólván teljesen a gazdasági technika szolgáltatában áll és csak egyes apró töredékek jutnak az üzemtan számára, akkor nagyon is időszerűnek találhatjuk Konkoly-Thege Sándor dr.-nak a Köztelek karácsonyi számában megjelent cikkét, a mely az üzemtanra, annak hasznára, fejlesztésére igyekszik fordítani a gazdatársadalom figyelmét s igazán meggyőzően állítja be érdeklődésünk előterébe a hazai üzemi viszonyok és kérdések tanulmányozása végett szinte nélkülözhetetlenül szükséges üzemtani kísérleti állomások kérdését.

Az üzemtani ismeretek elterjesztése és fejlesztése szükségességének minden más szakkérdés-

nél jobban kell érdekelnie a mai gazdát, a ki a bonyolult gazdasági viszonylatok közt csak úgy fogja megtalálni gazdálkodásában a helyes arányokat, a jövedelmező gazdálkodás lehetőségét, ha gazdai tudásának biztos alapkövét széleskörű üzemtani ismeretek képezik, ha a gazdálkodást üzletnek tekinti s a leghasznosabb munkának gazdaságában a számtartást, a kalkulálást tartja. Hogy a multban úgy a gyakorlat, mint az elmélet részéről kevés kivételtől eltekintve a gazdasági disciplinák közt épp az üzemtan játszott a mostohagyermek szerepét, annak könnyű magyarázatát adni. A magyar gazdáknak a legutóbbi évtizedekben a gazdasági technika terén a multnak óriási mulasztásait kellett helyre pótolniok, hogy megállhassák helyüket a modern gazdasági versenyben. Ennek a munkának elvégzése annyira sürgős volt, hogy melléte alig jutott idő az üzemtan ápolására, annál is inkább, mert főleg a hazánkba átplántált gazdaságtechnikai újításoktól, nem pedig az üzemtani elvek helyes alkalmazásától várta a gazdaközönség a gazdaságok jövedelmének fokozását.

A multban „a termés fokozása“ volt a haladó gazda törekvése s ennek elérésére első sorban jó növénytermelőnek és állattenyésztőnek kellett lennie a „jövedelem fokozása“ a modern gazda ideálja s ehhez első sorban jó üzletembernek kell lennie.

Nincs semmi kétségem az iránt, hogy a jövedelmezőbb gazdálkodás utáni törekvés közben meg fogja tanítani az élet a magyar gazdát is az üzemtani ismeretek s a gazdasági számtartás alkalmazására, becsülésére, sőt fejlesztésére is.

Tény azonban, hogy a gazdáknak e cél elérésére szükségük van üzemtani szakemberekre, a kik a külföldön annyira fejlett üzemtani tudományt a hazai földre átplántálják s itt azt a viszonyainknak megfelelő irányban fejlesztik. A többször felhozott e téren mutatkozó hiánynak az okát azonban ne az emberekben, hanem a viszonyainkban keressük.

Az üzemtani szakemberekre ugyanis nálunk eddig nagyon nehéz feladat várt. Az üzemtani elvek és igazságok ugyanis nem a laboratóriumokban szűrődnek le, hanem a gyakorlati élet legkülönbözőbb viszonyai közt megisméltető eredmények szolgáltatják az adatokat, a melyeken az elvek fölépülnek.

Külföldön ez adatokban nincs hiány:

1. A fejlődött, részletekre is kiterjedő mező-

gazdasági statisztika óriási feldolgozásra váró adathalmazt szolgáltat a szakembereknek.

2. A rendszeres számtartás vezetésének általános elterjedtsége miatt ugyszólván minden gazdaság szolgáltatathat számszerű adatokat, vonhat le számtartása alapján következtetéseket, csinálhat kalkulációkat, a melyek a gyakorlati életnek és az üzemtani tudománynak egyaránt hasznára válnak.

3. A Németországban létező számos számtartási osztály adatainak összevont közlése annyira értékes az üzemtani tudományra nézve, hogy a számtartási osztályok jelentőségét ez is nagyban fokozza.

4. A német gazdák már felismerték az üzemtani tudományok fontos feladatát s az üzemtani kérdésekkel foglalkozó szakemberek által kibocsájtott körkérdésekre a válaszadást nem a papírosokra bizzák. A mi tudományos érzékünk általánosságban szólva még annyira fejletlen, hogy a mint kinevetjük a bogarászó tudóst, úgy válaszra sem méltatjuk az adatgyűjtő szakembert.

5. A német gazdatársadalom szükségesnek tartja, hogy az egész birodalom üzemviszonyai ismeretesek legyenek. E célból minden gazdaságilag külön egységet képező vidék részletes üzemi tanulmány tárgyává tétetik s így minden egyes vidék üzemviszonyai tudományosan rendszerben tárgyalva a D. L. G. kiadásában megjelenő füzetekből megismerhető, tanulmányozható.

Nálunk az efféle törekvés és munka megfelelik az anyagi kellékek hiányában.

Legyen elég ennyi is azoknak, a kik az üzemi szakemberek hiányán illetőleg az üzemtani szakirodalom sivárságán panaszkodnak.

Ugy látszik azonban hogy az OMGE segítségével akar lenni a gazdatársadalomnak törekvéseben a jövedelmező gazdálkodás felé. Nagyon helyesen tette meg ez irányban az első nagyobb lépést, a mikor a számtartási osztályát megalakította. Németországban a mezőgazdasági kamarák, gazdatársadalmi egyesületek, szövetségek, gazd. főiskolák üzemtani tanárainak, sőt magánvállalkozók kezében virágzó számtartási osztályok fényesen bizonyítják a számtartási osztályok életrevalóságát, hasznosságát. Nekünk a mi maradiságunkban még nagyobb szükségünk volt a számtartási osztály megalakítására, hiszen gazdaságaink 90%-a egyáltalában nem vezet

TÁRCZA.

Amerikai kertek.

Irta: Magyar Kázmér.

Egy óra nem sok. Ennyi idő kellett csak Sáfary János gazdatársunknak arra, hogy az *Országos Magyar Kertészeti Egyesület* népszerű előadásaira egybesereglett sokadalmat Amerika kertjeiben körülkalauzolja.

Hihetetlenül nagyok a területek, melyeken a szemlét megejtettük s a szédületes gyorsaság daczára is tiszta, világos volt a látásunk, eleven a kép, a melyet szereztünk. Mozaik darabok alkotják a képet, a legnagyobb össze-visszaságban és mégis hatalmas egységbe szorítva.

Láttuk a 800 holdas ösparkot New-York városa közepén, úgy a hogy a természet évezredekben át alkotta, alakította, a város ez állapotban tartja, ma is sértetlen a mesgyéje, ős lakó a növény és állatvilág érdekes és számtalan példányai zavartalan élvezik az édes otthon összes örömeit. (Eszünkbe parkján az az alföldi város, mely 25 hold ilyes parkjának szabadította neki az irtó fejszét és a székesfővárosunk egyik tere,

melyben csalogányoknak ajánlottak szállást, operaházat építvén kőből, cementből, nagyot, hatalmasat.)

Láttuk a tenyérnyi kertekből kialakított kis városokat, csupa házikertek, gyepel, fával bokorral; de zöldségesnek, főzeléktermesztésnek se hire, se hamva. A kertész nem ér rá a zöldségtermesztésre, mert a kertész maga a házi ur, más a foglalkozása, tán egyetemi tanár, a háziasszony meg még kevésbé ér rá, mert az összes házi teendőket ő végzi maga. A szó-szoros értelmében.

E mellett halljuk, hogy míg nálunk a lakosságunk 25%-a a zöldség- és gyümölcsfogyasztó: odaát Amerikában a pólyás gyereket kivéve minden ember s napjában több ízben. Nálunk a legtöbb falu, város peremezve van kerttel, a melyben a zöldség és a gyümölcs vezet, odaát mint láttuk csak a házhely disztésére szolgál a csepp gyepes terület.

Előtolakodik hát a kérdés: hogyan és miként lehetséges naponként 100 millió száznak s hozzávéve több ízben naponként a gyümölcsöt és a zöldségfőzeléket előteremteni és rendelkezésre bocsátani.

Szédületes feladat!

Am a feladatot megoldotta az Amerika követelte szükség. Segítségére sietett a tudomány, a technika, a vállalkozási szellem, a tőkepénz, az erős akarat és némely erkölcsi mozzanat, a mely a természet és a kereskedelem nélkülözhetetlen alapja: a jó munka, pontosság és tisztesség!

Száz millió ember napi ellátása! És hol oszlik meg ez a száz millió ember? Nem ám városokban, melyeket bánátusi földek, paradicsomkertek öveznek, hanem sokszor olyan vidékeken, a hol a talajban a termőerő érvényre jutni nem képes, a hol nyáron át nem esik az eső.

Itt szólt közbe a tudomány, a technika és a bank. Az öntözés Columbus tojása napfényre került. Völgyületek vizeit fölszorították, óriási költségek, munkák csudákat műveltek. (Nem kevesebb, mint 18 millió hold földet tettek víz által termőképessé.)*

A hol csatornázás nem volt keresztülvihető, segítettek az artézi kutak, másutt a mélyfuratu kutak és gombamódra elszaporodtak a vízemelő gépek ötkerekes rendszerei.

*) Magyarország összes mezőgazdasági területe 21 millió 200 ezer hold.

A szabadalmazott

„JURENÁK EKE“

szerkezete egyszerű,
kezelése könnyű,
szabályozása gyors,
kb. 50%-kal többet szánt,
kb. 30%-kal kevesebb vonóerőt igényel,
legtökéletesebb s a jövő ekéje.

Részletes árjegyzéket szívesen küld:

„JURENÁK“ szab. ekegyár Részvénytárs., MAROSVÁSÁRHELY.

számadást, igen sok gazdaságban vezetett számtartás pedig hiányos és rossz és csak elenyészően csekély azoknak a gazdaságoknak a száma, a melyekben a követelményeknek megfelelő számtartást találunk. A mely gazdaságnak nincs rendszeres számtartása, abban helyes üzemi rendszer, irány és mód biztos megválasztásáról szó sem lehet, mert hiányzik az „iránytű”, a mely a mult tanulságai alapján megmutatná, hogy mit kövessünk és mit kerüljünk.

Az új jövedelmi adótörvény a bajt még azzal fogja tetézni, hogy helyes számtartás nélkül az adóköteles jövedelem kiszabásánál a gazda úyszólván védtelenül ki lesz szolgáltatva az adókievető bizottságnak, a mennyiben helyes számtartás vezetése nélkül még ő maga sem tudja biztosan megmondani, hogy mennyi az adóköteles jövedelme, mennyire távoljárhat majd az adókievető bizottság által kivetett adóköteles jövedelem a valóságtól s a gazda védtelenül állván a rá nézve méltánytalan adómegállapításokkal szemben is, keservesen bünhődhetik tudatlanságáért, a miért a rendszeres számtartás vezetését elmulasztja.

A rendszeres számtartás hiányának az okai nálunk a következők:

1. a legtöbb, főleg kisgazdának nincsenek meg a szükséges számtartási ismeretei,
2. sok helyen a számtartási rendszer alkalmatlan helyes jövedelmi eredmények kimutatására,
3. a gazdák nagy része kényelemszeretettől tartózkodik az irodai munka szaporodásával járó számtartás vezetésétől,
4. sok helyen a külső gazdasági munkák anynyira elfoglalják a munkaerőt, hogy nem marad idő a számtartás vezetésére, szakzerű, lezárására, annál kevésbé a számtartási adatokon felépülő hasznos kalkulációk keresztülvitelére.

Mindezen hátrányok megszüntetésére kiválóan alkalmas az OMGE kebelében működő számtartási osztály, mely „a gazdák kívánságaira kiválasztja, berendezi a gazdaság számvezetését, a gazdát begyakorolja a rendszeres számvezetésbe, elvállalja a leltározásokat, az évi zárlatok elkészítését, sőt az egész gazdaság számvezetési főbb és lényegesebb munkáit, a számtartásnak a felülvizsgálatát, ellenőrzését”.

Az új jövedelmi adótörvény szerint a tényleges tisztajövedelem „azoknál, a kik kereskedelmi

vagy szabályszerű üzleti könyveket vezetnek és üzletük (üzemük) nyereség és veszteség számát hitelesített alakban önként bemutatják *s ha továbbá ez a könyvvitel kielégítő... a) a mező és erdőgazdaság... jövedelme ezek mérlegének megállapításánál már megállapított jövedelemnek tekintetbe vételével és nem arányosítás, becslés útján állapittatik meg*“

Szükséges tehát, hogy rendszeres számtartáson nyugodó s az adótörvény tüzetes ismerete alapján összeállított adóköteles jövedelmi mérleg tudjunk kiállítani, ha azt akarjuk, hogy érdekeinket az adókievető bizottság előtt számtartásunkkal megvédhessük.

Az OMGE számtartási osztályában szakértők által vezetett számadás és összeállított jövedelmi mérleg minden bizonynyal megfelel a törvényes követelményeknek.

A számtartási osztálynak fizetett csekély díjazás egészen biztosan megtérül a méltányos adózásban, a ki pedig semmiféle vagy a törvény által el nem fogadható számtartást vezet, ennek többszörösét is elfizetheti önkényesen megállapított jövedelmi adó formájában, a nélkül, hogy a számtartási osztály által nyerhető egyéb előnyöket élvezhetné.

Mivel a számtartási osztály a beküldött adatokat úgy dolgozza fel, hogy nemcsak az összjövedelem, hanem az egyes üzemek eredménye is kitűnik, a számtartási osztály mindenesetre nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy a hazai gazdálkodás helyesebb üzleti alapokon jövedelmezőbb irányt vegyen.

Egy másik igen fontos ez irányú lépés csakugyan az üzemtani kísérleti állomások felállítása lenne. Az üzemtani kísérleti állomások célját, hasznát Konkoly-Thege Sándor dr. előbb jelzett cikkében oly meggyőző alaposítással ismerteti, hogy én csak ismételném az elmondottakat. Hangsúlyozom azonban én is, hogy a magyar mezőgazdaságot semmiféle tudományos intézmény létesítésével sem vinnénk előbbre, mint üzemtani kísérleti állomások létesítésével. Az üzemtani kísérleti állomások ugyanis zsebbevágó, a gyakorlat embereit legközelebről érintő, a birtok jövedelmezőségét közvetlenül befolyásoló kisebb-nagyobb kérdések tisztázásával foglalkoznak és számszerű eredményei könnyen meggyőznék a gazdákat valamely üzemi módosítás vagy újítás helyességéről.

Egész országgraszoló eredményeket azonban

csak úgy fogunk elérni, ha egy központi állomásnak az ország különböző természeti és közgazdasági viszonyai közt lesznek fiókállomásai, mivel változott viszonyokra az üzemi elvek és eredmények legkevésbé általánosíthatók.

Ha a magyar gazdatársadalom nem hagyja elaludni e kérdést, megvalósítása nem fog soká késni, hisz mindnyájunk érdeke, hogy a magyar föld ne csak többet teremjen, hanem többet jövedelmezzen is a jövőben.

A chilisalétrom jelentősége a tavaszi kalászosok trágyázásánál.

Írta: Surányi János.

A „Gazdasági Lapok” mult évi számainak egyikében megemlékeztem már arról, hogy a chilisalétromnak a rétek műtrágyázásánál milyen fontos szerepe van s hogy a gazdák erre megközelítőleg sem fordítanak annyi gondot, mint a mennyit az a jövedelmező termésközelítés szempontjából megérdemel. Körülbelül ugyan ez az eset a tavaszi kalászosoknál is. Míg a többi műtrágyák alkalmazása, elsősorban a szuperfoszfáté, ezek alá fokozatosan terjed, addig a chilisalétromé nem, legalább nem annyira, a mint az szükséges volna.

A gazdák tartózkodása a chilisalétromtól jelentékeny mérvben két tévhitre vezethető vissza, nevezetesen attól tartanak, hogy a chilisalétrom mig egyrészt az érést késlelteti, másrészt a termés minőségére is hátrányos befolyással van. Sőt, számos esetben avval a meggyőződéssel is találkozunk, hogy a tavaszi kalászosok a műtrágyázást egyáltalán nem hálálják meg s ezért a szuperfoszfátot is igen gyakran inkább az elővetemény alá adják. Számos, kísérleti adatokkal támogatott tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogyha a tavaszi kalászosok alá adott szuperfoszfátnak kellő hatása nem mutatkozik, ez főleg csakis azért van, mert a növényzetnek nem áll egyszersmind könnyen felvehető nitrogén is rendelkezésére.

Ez a következtetés volt lesűrhető azon kísérletekből is, melyeket az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás az ország legkülönbözőbb vidékein 1908. és 1909. években árpával és 1909. évben zabbal végzett s a mely kísérletekről a részletes beszámoló a Kísérletügyi Közlemények XIII. kötetében jelent meg. A ki-

Természetes most már, hogy ha rendelkezésre áll a homok és a víz, a trágya és a forgatóke: ott terem rögtön az amerikai bolgár és hajlong és pepecsel hajnaltól késő estig a zöldseges barázdákon

Ilyen képeket vártunk és hiába vártunk.

A szorgalmas, fűrgő kertésznép nyüzsgése helyett két hatalmas igásló vonja a vetőgépet, dinnyét vet a kocsis. Mert a férfimunkás a munkát per absolute nem szereti a szántóföldön vagy a kert területén, legföljebb a lovat hajtja el, no de nem igen van alkalma bosszankodni az amerikai farmernek a férficselédre, mert bizony nem igen van eselédje. Másik képen burgonyát vetnek szintén lóval és géppel. A talaj későbbi munkáira: kapálás, sarabóás, sőt termés kiszedésre is, hogy vannak gépek, azt tudtuk; de hogy a palántázást is az igáslóvak végezzék ez mégis meglepett. Két igásló, egy kocsis, a ki a palántázó gépre montirozott hordón ül és két suhancz, a kik a gép alján ülnek és következnek olyanféle elhelyezéssel, mint vetősaruk a vetőgépen csak hogy megfordítva, az ő sarujuk előre nyulik a gép alá. A ló a szerkezetet huzza, a szerkezet kereke a vizes hordóval

úgy van összekötöttségbe hozva, hogy a vízlevezető eső, minden meghatározott helyen kilocsant egy kevés vizet abba a mélyítésbe, a mit a szerkezet egy másik része alkotott meg és ugyanazon pillanatban a két kamasz 1—1 palántát dobott a mélyedésbe, melyet a víz beiszapol. A talajmegtömődés elmarad, a palánta 10—14 napot nyer a fejlődéshez. A szerkezet 4 holdat elpalántáz így dohányból, paradicsomból és egyéb konyhakerti veteményből.

Hát a krumpli kiszedés és osztályozás. Amerikai az is! Emberi kéz nem érinti a bugonyát egyetlen-egyszer sem. Nehéz kiemelő gépek felszínre dobják a termést lánczos emelő szerkezet felszedi és a földtől megrostálva juttatja a leömlésztő vályuszerkezetbe, melyből drótfonatos kosárban az osztályozásba kerül, ez a gép is ott jár a krumpli földön s bizonyos távolságokban követi amaz. Három minőségre osztályozza és hullatja zsákba a két első minőséget, a szebb eladásra, forgalomba kerül, a második a gazda és kertész házi szükségletére, a harmadik nem zsákba, hanem a földre hull, sertések legelik föl.

Ezek az esetek a példái annak az elvnek, hogy

„hozzá ne nyulj!” Kézzelel ne érintsd, kézzel ne végezz semmit. Semmit, a lehetőségen belül. Így célszerűbb s ekként olcsóbb.

Az öntözés rendszereinél is ezt látjuk s e mellett azt a praktikus fogást, hogy az amerikai kertész a locsolást oldalt végzi, nem felülről hullatja a növényzetre a vizet, hanem úgy intézi a sort, hogy a csatornák vize az egyes ágyások közé jutván a szélekre ültetett növényzet oldalt szivja magába az átnedvesedett talajból a vizet. A felső talajréteg megkérgeződését kerülik el ekként s a mi fő, a kérgeződés megszüntetésére szükséges munkát is!

A gyümölcsös részekben is mennyi az igazság mennyi a tanulságos.

Kevés fajtában óriás tömegek termesztése.

Olyan fák előállítása és tartása, hogy a kertész kéz ügye alól ki ne nőjenek.

Gondozás, védekezés összes munkái így tökéletesen végezhetőek. A szedés is. De itt enged aztán az elvből, a „ne nyulj hozzá” elvből. Sőt minden egyes darabot kézzel szed le.

Hát az osztályozás, hát a csomagolás, hát a forgalombahozás egyéb teendői és feladatai.

JOB B MAGOT

fogok önnek szállítani, mint a minőt bárki más szállíthat és tekintve cégem magvainak legelsőbbrendű minőségét, olcsóbban is, mint a hogy bárhol másutt vásárolhat.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉSE
BUDAPEST

főtelep: VII., Rottenbiller-utca 33. szám BUDAPEST fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-utca 4. szám

sérletnek, a melynél kat. holdanként egyedül adott 200 kg. szuperfoszfát, valamint ennek 60 kg. együttes alkalmazása chilisalétrommal próbáltatott ki, részletes tárgyalásába e helyen nem akarok bocsájtani, csak azokról a végkövetkeztetésekről akarok megemlíteni, melyek a kísérletek termésadatai nyomán levonhatók voltak. Az árpánál a szuperfoszfát és chilisalétromtrágyázásban részesült parcellák 17%-al több esetben hoztak tiszta jövedelmet, mint a tisztán szuperfoszfátban részesültek, jelölül annak, hogy nagy általánosságban több hasznot érünk el az árpa trágyázásával akkor, ha szuperfoszfátot kívül chilisalétromot is alkalmazunk.

Bár tagadhatatlan, hogy az egyoldaluan vagy túlságosan nagy mennyiségben alkalmazott chilisalétromozás az érést késlelteti, az állomás által végzett kísérletek azt mutatták ki, hogy a szuperfoszfáttal kapcsolatosan, mérsékelt mennyiségben adott chilisalétrom, a mennyiben az érésre egyáltalán befolyással van, azt inkább sietteteti, mint késlelteti. Bizonyítják ezt a következő adatok:

az egymagában adott sph.	siettetve az érést a kísérletek hány százalékánál	késleltette az érést a kísérletek hány százalékánál
az 1908. évi árpakísérleteknél	21	5
az 1909. évi árpakísérleteknél	28	7
az 1908. évi árpakísérleteknél a sph. és chilisal.	36	9
az 1909. évi árpakísérleteknél	34	14

A végrehajtott minőségű vizsgálatokból kiűnt az is, hogy a chilisalétrom az árpaszemet nem tartja vissza fejlődésében. Ez természetes is, mert a műtrágya csak akkor hathat a szemre károsan, ha annyira meghosszabbítja a gabona beérését, hogy az a forró időszakba kerül, vagy ha oly bujává fejleszti azt, hogy megdőlni és a megdőlés a szem teljes kifejlődését megakasztja. Már pedig, ha a chilisalétromot mérsékelt mennyiségben, különösen pedig szuperfoszfáttal együttesen alkalmazzuk, egyik eset bekövetkeztétől sem kell tartanunk.

Ha már az árpánál beszélhetünk egyáltalán a direkt trágyázás hiányosságáról, még jobban elmondhatjuk ezt a zabról, a mely e tekintetben

a gazdaságok valóságos hamupipőkéje. Az állomás zabbal nagyobb arányokban az említett esztendőben szintén 200 kg. szuperfoszfát és ennek együttes alkalmazásával 50 kg. chilisalétrommal végzett kísérleteket. A legjövődőbbnek ez esetben is mindkét műtrágya együttes alkalmazása bizonyult, a mennyiben a szuperfoszfát és chilisalétrom trágyázásban részesült parcellák 16 3%-al több esetben hoztak tiszta jövedelemtöbbletet a trágyázatlanokkal szemben, mint csak egyedül a szuperfoszfáttal trágyázottak, azaz ezen kísérlet szerint is világosan látszik, hogy a szuperfoszfát jobban tud érvényesülni akkor, ha chilisalétromot is adunk a talajnak. Az alábbi adatokból láthatóan a chilisalétrom a zabnál sem késleltette az érést:

	siettetve az érést a kísérletek hány százalékánál	késleltette az érést a kísérletek hány százalékánál
az egymagában adott sph.	12	3
az sph. és chilivel	17.5	5.5

A kísérletek folyamán tett megfigyelések tanúsága szerint a chilisalétromnak érést késleltető hatása csakis akkor következik be, ha a talaj amugy is buja, vagy ha aránylag nem sokat adunk is belőle, azt elkésve adjuk, vagy ha idejében adjuk is, az száraz időben nem jut azonnal érvényre, hanem elkésve oly időben jut oldásba és készíti a növényt új fejlődésre, mikor arra már szükség nincsen. Hazánkban kat. holdanként 60—80 kg. chilisalétrommennyiség tartható maximálisnak, a melytől feltétlenül előnyös hatást várhatunk, feltéve, hogy a talaj amugy is nem buja, könnyen felvehető nitrogénben gazdag. Ámbar megtörténhetik az is, hogy a kora tavasszal adott chilisalétrom az ilyen talajokon is előnyös hatást tejtethet ki; olyankor nevezetesen, ha a talaj nemlévén eléggé tevékeny a nitrifikáció nem indul meg kellő eréllyel, vagyis a nyers nitrogén nem alakul át kellő arányokban és időben könnyen felvehetővé.

A chilisalétromtól minden körülmények között csak kellő mennyiségű csapadék mellett várhatunk megfelelő hatást, a mivel szárazságra hajló viszonyok között feltétlenül számolni kell. Ilyen viszonyok közt általában kezdetben észszerűbb lesz a talajból hiányzó nitrogént szerves trágyákkal és pillangós növények termelésével pótolni első sorban s csak azután nyulni a

műtrágyához. Óvatosság és körültekintés tehát az elmondottakból láthatóan is feltétlenül kívánatos ahhoz, hogy a gazda chilisalétromot eredménynyel és haszonnal alkalmazzon annál is inkább, mert a chilisalétrom nem tartozik az olcsó műtrágyák közé. Alkalmazása körül elkövetett elővigyázatlanosság tehát a gazda zsebében érzékenyen megboszulhatja magát, míg viszont másrésről, ha idejében és kellő módon alkalmazza a chilisalétromot, különösen olyan esztendőben, mint az idei is, a legjobb és legkiegítőbb hatást érheti el vele.

Konyha- illetve iparsóval fokozhatjuk-e a répa termését?

Irta: Jancsó Béla.

A kulturnövények termőképességének növelésére irányuló állandó törekvés arra indította a kutatókat, hogy a növények alá a legkülönbözőbb növényi táplálékot tartalmazó anyagokat kísérleljék meg trágyaszerűen felhasználni. Az ez irányban dolgozó kutatóknak közelfekvőnek látszott az a gondolat, visszamenve a répának sóstalajon élő ősalakjait, hogy nem volna-e egy a takarmány-, mint a cukorrépa trágyázható a tengerpartok oldható sóinak egyik fő alkotó részével, a natrium chloriddal, a konyhasóval. A külföldön már hosszú éveken át végeztek ez irányban kísérleteket, de a konyhasótrágyázás elterjedni még sem tudott, habár a kísérletek annyit megállapítottak, hogy a konyhasó sok esetben képes a répa termését növelni a nélkül, hogy a minőségre káros hatással volna.

Hazánkban az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás 1909. évben kezdte meg ez irányú kísérleteit.

Kísérleteinél a konyhasóval vegyileg teljesen egyenlő összetételű, de jóval olcsóbb és így gazdaságosabb denaturált iparsót használt. Ugyanis nálunk háromféle só ad ki a kincstár. A konyhasó emberi étkezésre alkalmas tiszta só, mint ilyen természetesen a legdrágább, azután a marhasó, melyet denaturálva hoz forgalomba a sójövődék, ez olcsóbb mint a konyhasó, de csak mint állati eledelt szabad használni, a harmadik válfaja a forgalomba hozott sónak az iparsó, melyet a kincstár önköltségen bocsájt

Kiváló és a mi szemünkben alig elképzelhető megoldások.

Láttuk az amerikai zsenialitását a természet összes részleteiben, de láttuk az értékesítés terén is a mesterei eljárásokat, melyek érthetővé teszik a 100 milliós embertömegeknek naponként több ízben gyümölcsössel és friss főzelékfélékkel történő pontos ellátását.

Megragadja figyelmünket nemcsak az egyes természet mesteri működése, de tisztelettel hajlunk meg a társadalmi szervezetek és eljárások előtt is, melyek együttesen lehetővé teszik, hogy 100 millió ember jól és kényelmesen jusson a kívánatos napi élelmezéshez és viszont, hogy a természetmennyek fölöslege fölül panasz ne merülhessen föl. A földrajzi és időbeli segítés terén működnek közre a közlekedés nagy vonaljai, kiváló eszközei, praktikus berendezése pontos teljesítményei.*

És ezek az óriási sikerek voltaképpen csak néhány évtized váltvetett munkáinak eredményei. Munkák a természet, munkák a térhódítás te-

* Kiterjesztett idő a természetmennyek értékesítésére! Pompás gondolat. A távolságot összezsugorítják, az időt kiterjesztik a konzerváló gyárak.

rén. Sőt a mi több: munkák számos és számtalan nehézségek leküzdésére. Ezek között nem utolsó vívmány amaz „üzleti könnyűség” legyőzése, mely a vén Európa az ifjú Amerika iparkodásával szemben nyilvánított, mikor a kertészeti termelés terén magbeszerzés okából hozzáfordult. Az itthon vevőhöz már jutni nem tudó 2-od és 3-adosztályu magvakat adtuk el Amerikának!

És ma miként állunk?

A jó a biztos, a fajtisza mag után áhító kertész Amerikára gondol előszeretettel. Miben leli ez magyarázatát? Elég tán csak arra utalni, hogy egy 3000 lelket számláló városban három társaság foglalkozik magtenyésztéssel.* Nem vetőmagtermesztéssel, hanem a tajták kiteenyésztésével magtermesztés szempontjából!

Az amerikai ember gyakorlatilag él a nálunk még csak az elmélet terén mozgó igazsággal,

* Van alföldi városunk mesés minőségű természetmennyel, nem három, de 30 ezer lakos szám mellett nincs 3 társaság, de nincs egyetlen ember, a ki fajta kiteenyésztésre gondolna. Még Nagykőrös se az uborkával.

hogy fő: a vetőmag és a tenyészanyag fajtisztasága.

Mindeme közlések nemcsak a kertészet és gazdasági ügymenetek adatai, de egytural az amerikai ember a jankee jellemző vonásai is: számítás és számítás tevékenység és nem szünő munka a természet és az értékké tétel, a vagyongyűjtés szempontjából.

Csupa próza, csupa száraz valóság és merő számítás. Nincs is tán lelke, se szive annak a yankee-nek?

Hát a növények napjai?!

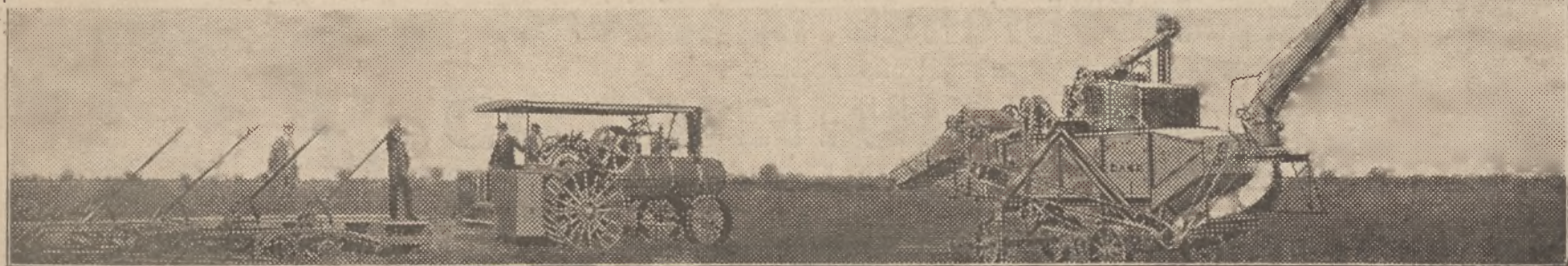
A cantaloupenap, mazsolaszőlőnap! Az iskolás gyermekek és általában az egész környék ünnepnapjai. Boldog boldogtalan vigad, örül és élvezi a sárga dinnyét és másutt meg a mazsolaszőlőt, melyet ingyen adományoznak az emberek.

Hát még a virágnap?

A polgármester virágnap tartását rendeli el. Minden gyerek egy szál virágot visz az édes anyjának. Vagy a kezébe, vagy a... sirhalmára!

Mégis van szive a yankee-nek. Van. Esze és szive!

ELMARADT SZÁNTÁSOK pótlására azonnal szállíthatunk budapesti főraktárunkból
CASE 110 HP., 80 HP., gőzekét és 40 HP. benzinekét
HANN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 52/G.

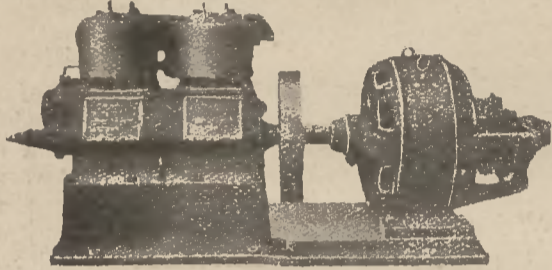
az igényjogosultak rendelkezésére. Ez az iparsó használható trágyázásra is, azonban használata előtt erre a sójvédék vezérigynöksége utján engedély kérendő.

1909-ben 8 gazdaság, 1911-ben 25 gazdaság vállalkozott e kísérletre. A két évi kísérletek részletesebb ismertetésétől eltekintek, mivel a Kísérletügyi Közlemények 1912 évi 1. füzetében már ismertette voltak, mindössze a következőket, mint a kísérlet végeredményét közlöm.

1. A két évi kísérletben a konyhasónak csak könnyebb talajokon mutatkozott hatása, míg erősen kötött talajon a talaj cserepesítése miatt inkább káros befolyással volt a cukorrépa.

2. A kísérletek szerint a konyhasó a cukorrépa minőségét kimutathatóan nem befolyásolja.

1912-ben pedig a m. kir. földművelésügyi miniszter ur rendeletére az állami birtokok és a tangazdaságok végeztek iparsóval takarmány- és cukorrépa alá trágyázási kísérletet.

20-ik ábra. Benzinmotorral közvetlen kapcsolt dynamogép.

E kísérlet 27 gazdaságban állított be. A tenyésző alatt elemi csapások következtében tönkrement, illetve felhasználhatatlan volt 4 kísérlet, tehát az iparsónak mint trágyaszernek elbírálására 23 kísérlet szolgált ez évben alapul.

A kísérletek a tervezetek különbözősége miatt 4 csoportba oszlanak fel. Az 1-ső csoportba az 8 kísérlet tartozik, melyekben kat. holdankint 200 kg. iparsó próbáltatott ki. E 8 kísérlet közül 7 helyen adott az iparsós parcella nagyobb termést, de a terméstebblet csak 4 helyen írható az iparsó javára, mivel csak 4 helyen multa felül jelentékenyebb mértékben az iparsóval behintett parcella termése a trágyázatlanul hagyott parcella termését. Egy helyen pedig az iparsó határozottan károsan hatott a répara és pedig a *brezobányai földművesiskola* kötött agyag talaján.

A 2-ik csoportba tartozik az a 7 kísérlet, melyben kat. holdankint 150 kg. iparsót kapott a répa. E kísérletek közül is 4 helyen volt jelentékenyebb, figyelembe vehető hatása az iparsónak, míg 1 helyen, a *gödöllői koronauradalom mácsai gazdaságában* az iparsós répa 5%-kal kevesebbet termelt, mint a trágyázatlan. E gazdaság talaja kötött agyag.

A 3-ik csoportba a kat. holdankint 100 kg. iparsót használt 4 gazdaság tartozik. E csekély mennyiségű iparsó 2 helyen nagyon szép terméstebbletet adott, míg 1 helyen csak 1.75 méter-mázsával termelt többet az iparsóval behintett 1 kat. hold, a mi pedig különbségnek nem nevezhető. Ez a kísérlet a *nagykállói földművesiskola* futóhomokján hajtattott végre.

A 4-ik csoportba 4 különböző tervezetű kísérlet tartozik. Ezek közül a *magyaróvári gazdasági akadémia* gazdaságában 50, 75, 100 és 150 kg-os mennyiségekkel próbáltatott ki az iparsó. Az eredmény az volt, hogy míg 50, illetve 75 kg. nemesak hogy a termést emelni

nem tudta, de határozottan csökkentette, addig 100, de még figyelemreméltóbban a 150 kg-os adag igen előnyösen hatott a répara, ugyanis 100 kg. iparsó 47.50 q, 150 kg. iparsó pedig 124 q terméstebblettel járt *Csikszeredán* takarmány- és cukorrépa alá próbálták ki az iparsót. Takarmányrépa alá 50 és 200 kg.-os mennyiségben, cukorrépa alá pedig 100 és 150 kg.-os mennyiségben. Mind a két kísérletben a nagyobb adag adta a jövedelmezőbb terméstebbletet. E két kísérlet szerint tehát az iparsóból szórva 100 kg.-on felüli mennyiséget ajánlatos használni. Az e csoportba tartozó 4-ik és legérdekesebb kísérletet a *fogarasi ménésbirtok* végezte agyagtalajon kat. holdas parcellákon a következő tervezettel:

1. p. trágyázatlan	termelt 54.88 q-át
2. » 100 kg. iparsó sorba adva »	134.80 »
3. » 150 » » » » »	114.56 »
4. » 200 » » » » »	44.80 »
5. » 200 » » » szórva »	121.60 »

A kísérletben tehát szórva és sorba próbáltatott ki az iparsó és úgy látszik, hogy sorba még szebb eredménnyel használható, de csak kisebb mennyiségben, mert míg 100 kg. igazán gyönyörű terméstebbletet adott, addig 150 kg. már jóval kevesebbet, 200 kg. pedig határozottan káros hatással volt a répara. A sorba adott 100 kg. felülmulta a kétszeres mennyiségben szórva adott iparsó hatását is.

Az elmúlt évi kísérletek első három csoportja az 1909. és 1911 évben végzett kísérleteket erősítette meg, azaz az iparsó igenis képes a répa terméstebbletét elősegítő hatást gyakorolni, de használatára kötött és túl laza talajon vigyázni kell. A 4-ik csoport pedig azt mutatta, hogy

19-ik ábra. Cséplőgép villamos motorral.

szórva 100 kg.-on felüli mennyiségben használható inkább az iparsó, míg sorba adva 100 kg.-on felül menni nem tanácsos, illetve a jövedelmezőség felső határát ez a mennyiség képezi.

E kísérletek ugyan csak egy esztendő eredményei és hozzátehetjük, hogy különösen a répara nézve egy rendkívül előnyös esztendő eredményei, tehát az iparsónak, mint trágyaszernek végleges elbírálására alapul nem szolgálhatnak, de azt mindenesetre feltűntetik, hogy lehetnek esetek, mikor az iparsó jövedelmező trágyaként használható fel.

A kísérletezést iparsóval az állami birtokok és tangazdaságok ez évben is folytatják, de minden esetre nagyon meggyorsítaná a kérdés végleges elbírálását, ha a gyakorlati gazdák is megkezdene az iparsóvali kísérletezést. A kísérletek beállítására és tervezetének megállapítására a magyaróvári orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás készséggel szolgál bárkinek utmutatással és felvilágosítással.

Villamos motorok.

Már több ízben volt alkalmunk úgy a múlt évben, mint már az idén is villamos berendezéseket bemutatni s azok alkalmazását a gazdaságban és háztartásban t. olvasóinknak ajánlani. Jelen számunkban néhány magyar gyártmányú villamos erőfejlesztő gépet mutatunk be az »Uránia« folyóirathól átvett képekben. 19-ik ábránk egy cséplőgépet mutat be villamos motorral felszerelve, miként az gróf Csekonics uradalmában, Zsombolyán a Ganz-féle villamosági r.-t. által berendeztetett. A motor magán a cséplőszelekre nyen van elhelyezve s így csak egy gépet kell tovább huzatni, ha a másik asztalhoz megy a gép csépleni. 20-ik színté Ganz-féle gyártmány, mely a benzinmotorral közvetlenül kapcsolt egyenáramú dynamogépet mutat be kisebb uradalmi falusi centráléból, de kisebb uradalmi majorban is megfelelne

21-ik ábra. Kocsira szerelt faaprító körfűrész.

ezen berendezés, mely egyszerűségével tűnik ki s kevés helyet foglal el. 21-ik ábránk ugyanazon gyár készítményét mutatja be. Ez egy kocsira szerelt faaprító körfűrész. Bármely udvarban felállítható, mely előtt az utcái vezeték elhalad. Igen ajánlható oly községekben, hol már van villanyvilágítás, mert így a nehéz kézimunkát igénylő tüzelőfa fűrészélést könnyen és olcsón lehet végeztetni. Akadt is már több helyen vállalkozó, ki ezt a munkát házról-házra járva teljesíti. Így a munkáshiány megszüntetéséhez is hozzájárul némi kis mértékben ezen könnyen szállítható géppel.

A fűmagtermelésről.

Irta: *Bászai Elek.*

A legutóbbi években nemesak a fűmagvak ára emelkedett, hanem a kereslet is tetemesen fokozódott, különösen a mióta a földművelésügyi kormány a községi, közbirtokossági és magánosok legelőinek és kaszálóinak feljavítását programjába felvette. Ennélfogva úgy közgazdasági, valamint magán szempontból nem lesz felesleges ezen termelési ágról is e lapok hasábjain megemlékezni. Már annyival kevésbé sem, mert hazánk fűmagszükségletét termelésünk még korántsem fedezi, így tehát annak jelentékeny része még mindig külföldről lesz importálva. Azt meg gyakran szomorúan tapasztalhatjuk, hogy a nem teljesen megbízható külföldi forrásokból beözönlő fűmag igen sok esetben veszélyes gyommagvakkal kevert, vagy csiraképessége hiányos és a mi talán a legkellemetlenebb, hogy sok esetben nem is azonos a rendtel.

A fűmagtermelésnél a fűsúly a nagyobb keletőségű és gyakrabban keresett magvakra fektetendő, ugymint: a *francia*- (arrhenatherum elatius), az *angol*- (lolium perenne), az *olasz perjére* (lolium italicum), a *komócsinra* (phleum pratense), a *csomós ebirre* (dactyles

Elmaradt szántások pótlására, valamint az őszi szántásoknak tavaszi megmunkálására legezészerűbb talajmívelő-készlet a

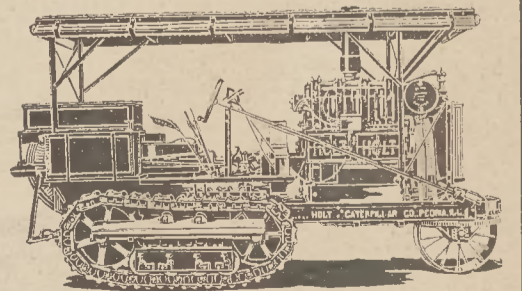
CATERPILLAR tractor

3 darab kétsoros tárcsásboronával egyesítve

mely ily összeállításban közel 10 méter fogási szélességgel dolgozik és naponta legalább 80 holdat készít elő vetés alá oly finoman elaprózott porhanyó minőségben, mint a kerti föld.

A Caterpillar az egyetlen vontatógép, mely kifagyott, átázott lágy téli barázdákon haladni képes és a talajt még felannyira sem nyomja meg, mint a lovak vagy ökrök patái.

Holt Caterpillar Company vezérképviselője, Budapest, V., Hold-u. 15.

glomerata), az árva rozsnokra (bromus inermis) stb.-re.

A fűmagvak a talaj iránt nem igen válogatósak, a legalkalmasabb az olyan jó trágyaerőben lévő terület, a melyet kapások termelése által gyommentessé tettünk. A talajt már ősszel kell mélyen és lehetőleg altalajporhanyítóval megszántani és meglazítani és tavasszal a vetés idejéig állandóan gyommentesen és porhanyósan tartani, mivel göröngyös vagy gyomos talajon a vetés nem sikerül.

A mi a vetőmag mennyiségét illeti, az függ a rendelkezésünkre álló mag minőségétől, csiraképességétől és tisztaságától, mert minél silányabb a rendelkezésünkre álló vetőmag, annál többet kell vetnünk belőle. Így pl. olyan olasz perjéből, melynek használati értéke 67%-nyi, egy kat. hold bevetésére 22 kg. elegendő; ha azonban az csak 46%-ot tesz ki, akkor az elvetendő mag mennyiségét úgy számítjuk ki, hogy a normális használati érték %-át, a 67-et megszorozzuk vetőmagjának mennyiségével, azaz 22-vel és elosztjuk azon értékkel, amelylyel a rendelkezésünkre álló vetőmag bír, ezen

esetben 46-tal, pl. $\frac{67 \times 22}{46} = 32$ kg. vetendő

belőle. A fűmagot, hogy a gyomoktól könnyen tisztán tarthassuk, 15–20 cm. sortávolság mellett vessük és pedig lehetőleg védőnövényvel. Sokan a fűmagvakat keverten is vetik, mint pl. a francia perjét az olasz perjével, a komocsint a csomós ebirral, ezen eljárás azonban csak akkor indokolt, ha ezen magvakat nem eladásra, hanem csupán házi szükséglet céljából termeljük, de akkor is csak azon esetben a midőn kisebb területen termeljük, mivel a nagyobb termelésnél inkább a kevésbé körülményes tiszta termelés ajánlható. A vetést azután a hengerelés, gyomlálás és kapálás kövesse. A több évig használatban lévő magtelepet lehetőleg minden második ősszel 150 kg. 16%-os szuperfoszfáttal és minden második tavasszal 40 kg. chilisalétrommal felültrágyázásban részesítsük, a chilisalétrom azonban két részletben szórando ki, ha az első kiszórás után már a vetés eléggé szép, akkor a második el is maradhat. Homokos talajon a fenti műtrágyákon kívül célszerű lesz még 70 kg. 40% kálisót és kiszórni minden második ősszel, a szuperfoszfáttal együttesen. A tavaszi fogasolás a több évig használatban lévő magtelepnél maradjon el. Egyben megjegyezzük, hogy a legtöbb fűnem egy évben csak egy, az angol és olasz perje azonban két magtermést ad.

Nehogy a nagy maghullás következtében felesleges kárt szenvedjünk, a termést azért már a mag teljes megérése előtt kell letakarítani. A lekaszált fűvet kössük vékony nyalábokba, jó időben, a mezőn, kedvezőtlen időjárás esetében szellős padlásokon szárítsuk, a mint a fűnem teljesen kiszáradt, a magot lehetőleg minél előbb csépeljük ki, nehogy késedelmeskedés által is veszteség érjen. A mag tisztítására mindenféle jobb kertimag-rosta is alkalmas, azonban a ki nagyobb mennyiségben foglalkozik fűmagtermeléssel, annak ajánlatos a Kalmár-féle kertimagrostát beszerezni.

A betakarított mag kat. holdankénti mennyisége igen változó, mivel az függ a talaj és az éghajlati viszonyoktól, az időjárástól és a termelt fűféléstől; rendszerint azonban 2–4 q. között ingadozik. Ezenkívül még 20–40 q. szalma is várható, a melynek takarmányértéke a gabonaszalmánál nagyobb.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az erdélyi magyarság megerősítéséről, egy brochure jelent meg Sófalyv Károly esperes tollából a Szolnokdoboka megyei Gazdasági Egyesületben tartott felolvasása nyomán, melyben gyönyörűen kifejti a teendőket Erdély megmentése céljából. A ki érdeklődik az ügy iránt az megkaphatja azt a fentjelzett Gazdasági Egyletnél. Komoly politikusok azt elolvassa örömmel csatlakoztak annak minden sorához.

Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás (Magyaróvár) kiadványai sorában legújabbán megjelent a 7-ik füzet „Luczerna és lóhere kísérletek tanulsága” czimen. Fentnevezett állomás ugyanis időről-időre kísérleteit egyes növényekre vonatkozóan összefoglalóan és könnyen érthető modorban külön kiadványokban is szokta a gyakorlati gazdák oktatására kiadni. Ilyen kiadvány a fenti is, a mely az állomás által fenállása óta végzett luczerna és lóhere kísérleteknek tanulságait közli, nevezetesen foglalkozik azzal, hogy a hazai kísérletek alapján a magyar gazda milyen luczernát, illetve lóherét termesszen, továbbá védőnövényvel vagy a nélkül vesse és ha védőnövényvel veti a gazda, hogy eszközölheti a vetést a legjobban és legegyszerűbben. E fejezet igazolja, hogy a védőnövény magjával kevert here vagy luczernamagot egyszerre lehet legezészerűben elvetni. Ismerteti a füzet a kapálásra vetett luczernával tett hazai tapasztalatokat és részletesen tárgyalja, mint lehet a luczerna és lóhere trágyázásával terméseket nemcsak fokozni, hanem biztosítani is, közli nemcsak a műtrágyáknak és irányu szerepét, hanem megemlékezik a szerves eredetű trágyáknak alkalmazhatóságáról is a herreféléknél. A herések gipszszedésének és meszesedésének kérdésével is behatóan foglalkozik és az öntözéséről nyert hazai tapasztalatok közlése zárja be e tisztán gyakorlati modorban megírt füzetet, a melyet az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás Magyaróvárott bárkinek, a ki ez iránt hozzáfordul, díjtalanul és bérmentve megküld.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Bőtermő árpa:

Dunántul, agyagos dombvidéken, déli fekvésű földéken gazdálkodom egy év óta, szeretnék kiterjedtebb mértékben sörárpatermeléssel foglalkozni s azért kérdem gyakorlati gazdatársaimat, melyik árpafajta volna-e vidéken legbővebben termő? A Hanna, Chevalier, Propstei, Goldmelon, Svéd vagy más fajta? Cz. I.

Kérdés. Kukuriczavetés ideje.

Lehet-e már husvét után kapáskukoriczát vetni a Duna—Tisza közén fekete homokos talajban? Nincs-e még korán, nem árthat-e ennek még a későbbi fagy? Szives választ kér: egy kezdő gazda.

Kérdés. Kétfelé vágott burgonya.

Tavaly a sok esőtől nagyon megnőtt nálunk a burgonya, úgy, hogy a rózsakrumpliból némelyik példány 1 kg.-ot is nyom, de alig van kisebb, mint egy jó nagy férfiököl. Ha ily nagy burgonyát ültetek el, bizony igen nagy tömeg megy egy holdba s azért takarékosági szempontból felébe szeretném vágni a vetőgumókat. Valjon nem befolyásolja-e ezen eljárás a reménybeli termés nagyságát? K. J.

Kérdés. Kálitrágya hatása.

Van-e kérem a kálitrágyáknak a talajra valami fizikai hatása s ha igen, miben nyilvánul?

nul ez? Nem idéz-e elő cserepesedést, mint a chilisalétrom? Előre köszönet a feleletért.

I. F.

Felelet Homoktalajra mily fa alkalmas sorfának? című kérdésre.

A homoktalajra alkalmas sorfák között kétségtelenül az akácfa áll a legelső helyen, mely ezen a talajon is vigan nő, gyorsan fejlődik s az összes gazdasági és szerszámfafélék között ez adja a legtöbb hasznot. Miután azonban a vizes talajt nem kedveli s abban hamarosan elpusztul, az utnak a vizenyős, illetve sok talajvizet tartalmazó részére. Ide fűzfát ültessen. Pl. a fehér fűz igen magasra megnő, nem ritkák a 20–25 méter magas példányok sem, hasonló ehhez a kecske fűz, sőt van egy válfaja a homoki fűz, ez azonban sorfának nem alkalmas, mert csak gyengén hajt. De jól tenyésznek a nyirkos homoktalajon az összes nyárfafélék is. Ha azonban a közbiztonsági viszonyok megengedik, érdemes sorfának gyümölcsfákat is ültetni. Ezek közül homoktalajon legjobban diszlik a kajszinbarack, de kielégítő eredményt ad az alma, cseresznye, meggy és dió is.

Balogh Bálint.

Felelet. Tárcsázás tavaszi szántás előtt című kérdésre.

Ideális szántást előzetes tárcsázás nélkül el sem lehet képzelni, kivéve, ha ősszel tavaszi alá szántunk, a midőn az a főczél, hogy a szántás minél rögzőbb, légjárhatóbb legyen, tehát, hogy minél jobban átfagyjon. Kérdéstevő terve tehát egészen helyes, mert a megtaposott földet előzetes tárcsázás nélkül felszántani nem volna helyes, mert a képződő rögöket tökéletesen úgy elmunkálni, hogy a talaj kellő strukturát kapjon, semmiféle hengerrel se lehetne. Fagyra pedig nem lehet számítani, de nem is volna kívánatos olyan fagy, a mely a képződő rögöket elmálasztaná. Tárcsázza tehát meg a talajt azonnal úgy, hogy 2–3" vastag porréteg vagy apró, morzsálékos réteg fekdjön a talaj felületén. Ennek nem csak az a célja, hogy utána az eke rögmentes szántást végez, hanem egyszersmind az altalajnedvességet is konzerválja, megbolygatván ezáltal a hajcsövességet, a mely a talajviz elpárolgását vonná maga után. Ha a tárcsa egyszerű alkalmazásával a kívánt porhanyó réteg el nem volna érhető, azt ismételve mindaddig, a míg azt el nem éri. Különösen azon részeken lesz indokolt ismétetni a tárcsázást, a hol a talaj erősebben van letaposva. A tárcsázás után azonban a szántás következhetik 5–6 nap múlva, a vagy 10–12 nap múlva is. Csak az esetben kellene azt tovább halasztani, ha már kiszáradt talajról volna szó. Ez esetben indokolt várni, hogy az altalaj párolgás folytán ivódjék át a tárcsa által készített porhanyóréteg alatt lévő talaj, a midőn az eke alatt morzsálékos struktúra áll elő, a mit csak boronálni szükséges és készen van az ideális szántás.

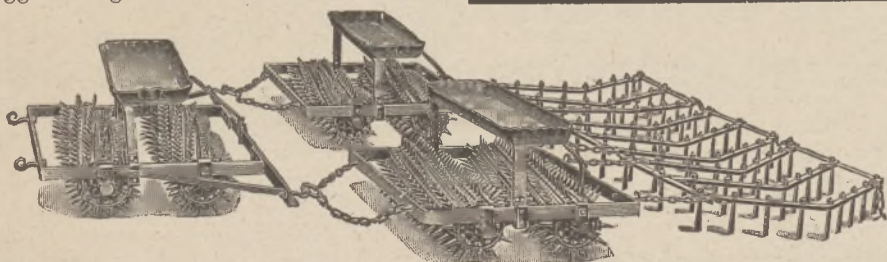
Szücs János.

Felelet. Lóbab termelés című kérdésre.

Lóbab 9" sortávolságba vethető, azaz a sorvetőgépből minden második tölesér kiveendő a vetésnél. Homoktalajon 2 söt 2½" mélyre is bátran vetheti, mert erős szárcsírja keresztülhat, mégvastagabb földrétegen is, rendszeren olyan mélyen vetik, mint a kukoriczát. Ha tiszta a földje egypár boronálással azt gyommentesen tarthatja s jó lóbabtermést remélhet, de ha a gazok felütötték fejüket, akkor bizony kapálni kell, mit legelősebben lókapákkal vagy esetleg gyomirtófűszel (wedder) eszközölhet. Magnak valóit vehet: Bánkuton főhercegi urad.; Esterháza Sopron, hg Esterházy urad.; Pamuk Somogy, Gál

Az őszi buza- és a tavaszi árpavetések, valamint a kapásnövények hathatós támogatására, a megcserepesedett földkérgék felnyitására és a gyomnövények radikális kiirtására a legkiválóbb és leggazdaságosabb eszköz a **szab**

Zehetmayr-tele hengerborona,

mely páratlan munkateljesítésével, anélkül, hogy magát a kulturnövényt bántaná, a **vetés enylenetes és gyors fejlődését** eredményezi és a földben rejlő nedvességet a kapillaritás megbontásával visszatartja.

Nélkülözhetetlen minden gazdaságban!

A szab. ZEHETMAYR-féle hengerborona kizárólagos gyártói:

BÄCHER RUDOLF-MELICHÁR FERENCZ

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**
Budapest, VI. ker., Teréz-körút 26. sz.

József urad.; Horváth O. Csejthe Nyitram; Ifj. Széchenyi urad. Vajszka Bácsm; Wodiáner br. uradalom Komját Nyitram.; gróf Hunyady J. urad. Kéthely, Somogym.; Szomjas Gusztáv Kisfástanya (Szabolcsm.); Szájbély Á. Mária család up. Ujtót Barsm.; Vecoly br. urad. Ungszema up. Polyim; Sass B. Sasszállás up. Ukk, Zalam.; stb. Ha még az idén akar lóbabot vetni azonnal sürgönyileg rendelje meg a magot, mert bizony annak a kitűnő abrakakarmányt adó növény magjának már a földben kellene lenni.

F.

Felelet. A gyümölcsfák nemesítésének az ideje című kérdésre.

A gyümölcsfákat tapasztalatom szerint az év bármely szakában lehet nemesíteni, ha van alkalmas oltóvessző. A december—januárban beoltott csemete éppen úgy megéled, mint a tavasszal végzett nemesítés. De ha jól kezelt oltóvesszőink vannak, úgy még a májusi és júniusi oltás is teljes sikerrel végzhető. Mégis legsikeresebb a munka tavasszal, mikor a fák nedvkeringése megindult. Az, ha az előre megszedett oltóvessző egy kicsit megránczosodik, éppen nem hiba, mert az oltás annál könnyebben megéled Szemezni juniustól kezdve késő őszi, illetve lombhullatásig mindig lehet, de az augusztusban végzett alvószemzés részesítendő föltétlen előnyben, mert ez a következő évben nagyon szépen szokott hajtani s a nyár elején szemzett csemetékét növésben nemcsak hogy utól éri, de el is hagyja. *Balogh Bálint.*

Felelet. A hamisított cukor felismerése című kérdésre.

A forgalomba hozott porcukrot többféle anyag segítségével hamisítják. Rendszerint krétát, meszet, dextrint, gipszet vagy lisztet kevernek hozzá. A porcukorral szemben a legtöbb esetben bizony jogosan vagyunk bizalmatlanok, miért is tanácsos minden egyes esetben megvizsgálni, mielőtt elhasználnánk. Tehetjük ez a következőképpen: Öntsünk porcukrot egy tiszta vízzel telített pohárba. Ha az hamisítatlan, teljesen feloldódik, ha azonban valamely anyaggal van keverve, alj ülepedik le a pohár fenekére. Ez esetben a vizet óvatosan kell róla leönteni és a lerakódott, illetve fel nem oldódott anyagot megvizsgálni. Ha kis jódos vizet öntünk rá és az anyag megkékül, akkor liszttel van hamisítva. Ha a lerakódott anyagot alkoholba helyezzük és a folyadék megzavarosodik és az alján kocsonyás lerakódás képződik, dextrint tartalmaz. Ezen módok segítségével könnyen megállapíthatjuk, hogy hamisítva van-e a porcukor és ha igen, minden felelősség nélkül bizvást feljelenthetjük árusítóját. *Kadocsa Zdenkó.*

APRÓK.

A murvát mint betontöltő anyagot ezideig még senkinek sem jutott eszébe alkalmazni. Egy északnémetországi műszaki kísérleti intézet egyik mérnökének jutott eszébe a dolog. A mérnök sikeres kísérletezés után megállapította a helyes keverési arányt, betont készített murvatöltő anyaggal, azután égési próbákkal vizsgálta meg, mennyit ér az új beton tűzállóság tekintetében.

A betonból épült házacska körülbelül 1100 fok Celsius hőmérsékletig hevítette a kísérletező, azután eloltotta a köré rakott máglyát. Az tapasztaltatott az experimentumból kifolyólag, hogy a murvával töltött betonfalakat úgy a tűz, mint a tűz oltására használt víz csupán kb. egy cm.-nyi mélységben rongálta meg.

A betonfalak zuzott betonból készültek, a melyben — hogy pontosan szóljunk — 1 rész portlandcement, 3 rész homok és 3 rész 20—

40 milliméter szemcse nagyságu murva volt összekeverve. Az égés után eszközölt vizsgálatok azt mutatták, hogy a murvaszemcsék, főleg pedig a betonfal külső oldalán fekvők, egy-két milliméter mélységben kémiai összetételüket tekintve, némileg átalakultak. A használt murva mészkőtörmelék volt. Az égés után ez a szénsavas mész mészhidroxiddá alakult át külső kérgében s kitöredezett a betonból, a nélkül azonban, hogy annak egységes szilárdságát csak némileg is megbontotta volna.

Összehasonlítás céljából a házacska tetején a kémény tartására olyan oszlopcskákat is helyezett el a kutató, a melyek rendes kovafölddel előállított betonból voltak. Azt észlelte, hogy ezeken az oszlopokon a tűz hosszirányu repedéseket idézett elő, a murvabeton oszlopok ilyeneket nem mutattak.

Hogy rövidke legyünk, a kísérlet eredménye az lett, hogy Németországban az építészeti hatóságok a murvabetont megfelelő építőanyagként ismerték el. Örvedetes dolog ez annál is inkább, hiszen a murva ezideig igen kevésbé értékesíthető anyag volt mindenütt.

Nemtermő gyümölcsfák kezelése. Nagyon gyakran előfordul és sokszor felpanaszolt baj és kár a gyümölcskertészetekben az, hogy az egyébként szép és sok reményre jogosító gyümölcsfák kifejlett állapotukban, a gondos és okszerű kezelés dacára is, nem teremnek, illetve egy-egy termés után néha több éven át is meddőn maradva, terméketlenek. Kétségtelen, hogy az ilyen esetlegességek a talaj- és klimatikus viszonyokkal és a helytelen kezeléssel vannak összefüggésben. Mivel pedig az ilyen nem termő fák a tulajdonosnak sok bosszúságot, sőt tetemes kárt is okoznak, csak nagyon helyenvaló, ha e kérdést tüzetesebb vizsgálat és tanulmány tárgyává tesszük s a nyert észleletek alapján megfelelő kezelésbe vesszük a nem termő fákat, mert immár bebizonyult tény, hogy az ilyen meddő és nemtermő fák baján lehet segíteni. Illetve megfelelő okszerű kezeléssel termésre lehet őket bírni. Az eddigi megfigyelések szerint legtöbbször két ok hat közre abban, hogy a gyümölcsfák meddőn maradnak és pedig az első ok az, hogy a talaj szegény s a tápanyagok hiánya a terméketlenség közvetlen oka. Ha ez az eset forog fönn, azt könnyen észrevehetjük a fa hiányos növekedésén és különösen a kellő rügyképződés elmaradásán. Ezen a bajon aránylag nagyon könnyen segíthetünk úgy, hogy ha a földet a fa töve körül jó mélyen felásva, felazítjuk és érett istállótrágyát, komposztot és esetleg műtrágyát is vegyítünk a föld közé, továbbá ha a fát, főleg szárazabb időjárás mellett, gyakrabban és kiadósan meg is öntözzük, még pedig néha-néha jól felhígított trágyaléval is. Műtrágyaként a toszforsav és a légeny (nitrogén) trágyák jöhetnek alkalmazásba s erre a célra a superfoszfát, thomassalak, a chilisalétrom és a 40%-os kálisó-trágya tesznek jó szolgálatot. Emellett a fákat helyes és okszerű gondozásban is kell részesítenünk s főleg a gyenge, fejletlen galyakat kell lenyesni, a fa kérgét pedig kéregtisztítóval jól letisztítani. A második oka lehet a fák terméketlenségének az előbb leirt eset ellenkezője, ha t. i. a talaj túlkövér és túlnedves. Ez is észrevehető a fán, mert gyorsan és buján nő, igen sok hajtást hoz, folyton és erősen virágzik, ámde a virágait elhullatja, vagy mint a kertészek mondják, elrugja. Ha a talaj tulságos nedvessége a terméketlenség okozója, akkor ezen a bajon csakis a fölösleges nedvesség elvezetésével segíthetünk. De a mily gyorsan segíthet ezzel az eljárással a bajon a kertész, éppen olyan nagy és végzetes hibát is követhet el, ha tulságosan elvonja a vizet fájától. Tehát csak okkalmóddal csináljuk a vízmentesítést, úgy hogy

vele ne ártsunk. A talaj kövérsége és bujasága ellen márgázással, meszezással és gyakori felásással védekezhetünk. Segíthetünk még olyan módon is, hogy a fának néhány erősebb gyökerét elvágjuk és így a tulságos tápanyag fölvételét korlátozzuk, illetve azt a gyökérgépzésre fordítatjuk. A legbiztosabban célhoz vezető eljárás azonban az a gondosság, mely szerint csakis éghajlatunk klimatikus viszonyainak és talajunkba is megfelelő gyümölcsfákat ültetünk és ha már kezdettől fogva a metszést termőrégyre gyakoroljuk. Végül helyes eljárás az is, ha bőtermésű években nem hagyjuk meg a fán az összes termést, hanem azt még idejében megritkítjuk. Igaz hogy a sűrűn álló gyümölcsösök ilyen módon kezelése sok munkával és költséggel is jár, ámde viszont ezzel szemben kettős hasznot érünk el. Nevezetesen pedig, hogy a fánk a következő évre is megtartják termőképességüket, a fákon meghagyott gyümölcs pedig szebben ki fog fejlődni s nemcsak mutatósabb, szebb és izesebb, de értékesebb is lesz.

(A fák termésének negatív eredménye azonban rendszeren onnan ered, hogy túlmélyen és rosszul ültetünk, nemkülönben a fajtaikat rosszul választjuk meg és nem vagyunk tekintettel a pollenizáló és nem pollenizáló fajtakra. Szerk.)

Ritkítás és gyomlálás a zöldségféléknél. A konyhakertben a legtöbb vetés, illetve kelés, sokkal sűrűbb, mint lenni kellene s ennél fogva az egyes növények nem kapván meg a nekik szükséges fejlődési teret, elcsenevésznak, mit különösen a gumós és gyökőnövényeknél figyelhetünk meg, ennél fogva elkerülhetetlen szükségessé válik, a növények kellő ritkítása, mit helyenként egyezésnek, szálolásnak is neveznek. Arra törekedjünk, hogy ezen művelet kellő időben történjék, mikor a növényrészék még kicsinyek, fiatalok s esetleg a kitépelt palánták még átültethetők, vagy a kopasz foltok betöltésére alkalmasak. A késői ritkításnál már az egyes növénykéek tulságosan megnyúgnak, erőtlenekek, vékonyak, fejlődésre alig képesek, lekönyulnak s csak növénykorcsokká válnak. Így van ez akkor is, ha a növények között kikelő gyomokat nem tépjük ki már akkor, mikor azok még egészen kicsinyek, alacsonyok, mert eltekintve attól, hogy a gaznövények táplálékot rabolnak el kulturnövényeinktől, ha meghagyjuk őket nőni, még a napsugár világosságát és melegét is elvonják a zöldségtől, mely árnyékban szynlődik, de még a levegőtől is megfosztják palántáinkat, melyek aztán a gyomlálás után egyszerre jutnak az esetleg már forró nyári naphoz és erős szélhez s ezt kibírni nem képesek, hanem ellankadnak, kiégnek, elszáradnak, vagy teljesen csenevészek lesznek.

Magyarország szénkészlete. A jövő évben Kanadában tervezett nemzetközi geológiai kongresszus alkalmából a Földtani Intézet kimutatja, hogy Magyarországon a szénbányászkodás 1765-ben kezdődött és pedig a Fertő-tóhoz közel fekvő Brennborg községben, a mely telepet azóta mindmáig folytonosan művelnek. 1800-ban 7734 tonna szenet szállítottak Bécsbe. A szénbányászkodás második időszaka 1831-ben kezdődik, a Dunagőzhajózás megindításával. A Pécs vidékén, majd a Salgótarjánban nyitott szénbányák mind több és több szenet termelnek, úgy hogy az 1831-től 1866-ig terjedő második időszakban összes szénbányáink 7,900.600 tonna szenet szolgáltatottak. A harmadik időszak 1867-ben kezdődik s mindmáig növekedő kőszéntermeléssel folytatódik. Papp geológus szerint, a ki az intézet munkálatát készítette az 1867-től 1910-ig vett harmadik időszakban Magyarország összes széntermelése 167,441.636 tonnára rug. Mindezeket összegezve, Magyar-

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdektor hírneves füsteső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitő rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmulnak és lényegesen kevesebb szenet fogyasztanak.

Reterenziákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körut 51. szám.

Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21. Telefont 91-21.

ország eddigelé 1765-től 1910-ig 174,880.923 tonna ásványzenet bányászott ki 1,365,577.308 korona értékben. Az 1910. évi ásványzéntermelés 538 négyszögkilométer nagyságu adományozott területen 9,036.268 tonnára rugott 88,172.802 korona értékben, tehát ez az egyévi termelés másfél millió tonnával több, mint az 1765-től 1866-ig terjedő száz évnek összes termelése. A jövőben várható Papp becslése szerint: Magyar-, Horvát- és Szlavonországok területén az 1416 négyszögkilométert kitevő szénvidékről 1,716,704.418 tonna ásványzén. Ha az utóbbi évek termelését tekintjük, azt látjuk, hogy az ásványzéntermelés évenként fél millió tonnával emelkedik. Ha a jövőben is fél millió tonnával emelkedő termelést tételezünk fel, úgy az 1716 millió tonna szénkészletből az 1978. évben már mi sem marad.

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszolgalmegyében a tavaszi munkálat megkezdésére eddig elég alkalmas és kedvező. Szántani ugyan még a múlt héten a talaj fagyossága miatt nem igen lehetett. Csak a felszín volt 12—15 centire kiengedve, lejjebb az eke még fagyos földet szaggatott vagy e felett elcsuszott, e héten azonban már szántható a talaj. A vetés azonban az ősszel felszántathatott földekben mindenütt fogatban vétetett. Folyik is teljes erővel. Csak eső ne lenne ezen és a következő héten, hogy a feltorlódott külső mezei munka lehetőleg befejezhető lenne, mert a szántás-vetésen kívül még hátra van a répvetés, luczernák és buzák boronálása és még sok egyéb teendő. De, hátha úgy lesz, mert a mostani holdujulás 3—4. napja száraz lévén, talán az egész holdjárás olyan lesz. A múlt holdjárásban bevált az a régi közmondás, hogy a milyen a holdujulás 3—4-ik napja, olyan lesz az egész hold negyede, a mi igen kívánatos volna. A mostani hideg talajra az eső méreg lenne. Hideg tavasz- és talajra az eső mindig kártékony. Az elvetett őszi talajhidegség miatt egy hét óta, úgy szólván, mit sem fejlődtek. A gyenge, kelőfélben levő, sőt még ki sem kelt buzákban a hosszantartó száraz hideg által okozhatott kár még meg sem állapítható. Az a talaj felmelegedésével lesz észlelhető.

A gazdatisztek gyűlése. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének most tartott ülésén Jeszenszky Pál jelentést tett a tagsági ügyekről, mely szerint az egyesület kötelekébe közel 1200 gazdatiszt tartozik. Tárgyalták ezután a számvizsgálóbizottság jelentését az egyesület 1912. évi zárszámáról és vagyoni állapotáról s örömmel vették tudomásul, hogy az egyesület vagyona közel 122 ezer koronára emelkedett. Az 1913. évi költségelirányzat megállapítása után a kilépő és meghalt választmányi tagok helyébe nyolc új választmányi tagot jelöltek ki a közgyűlésre, 200 korona segélyt szavaztak meg s a folyó ügyek tárgyalása során köszönetet mondtak a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak, a miért 100 koronát ajánlott fel az egyesület emberbaráti céljainak támogatására. A közgyűlést előkészítő igazgatóválasztmányi ülés után a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézete ülésezett.

A balkáni államok mezőgazdasági termelési és forgalmi viszonyai. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztálya Emödy József elnöklésével ülést tartott a „Köztelek» nagytermében. A gyűlés egyetlen pontját Németh József miniszteri osztálytanácsos, a földmivelésügyi miniszter belgrádi szaktudósítójának előadása töltötte ki a balkáni államok mezőgazdasági termelési és forgalmi viszonyairól, melyben a helyszínén szerzett kétesztendő tanulmányának jelentősebb eredményeit ismerlette és az alábbi következtetéseket vonta le: A Balkán mezőgazdasági termelőképesége legalább 10—15 esztendőre meg van bénítva. Állategészségügyi viszonyai is csak hosszabb munka árán lesznek oly nivóra hozhatók, mint a háboru előtt Bulgáriában és Szerbiában már voltak. Nagyon jelentéktelen lesz egy ideig ránk nézve, mint termelő versenytárs, de bizonyára jelentéktelen lesz mint ipari cikkek fogyasztója és vásárlója is. A háboru után beálló gazdasági föllendülésben először mindenesetre az agrikulturn vidékek főtermelési ágának, a mezőgazdaságnak lábraállítása lesz

sürgős szükség. A nagyobb ipari szállítások csak később következhetnek, mikor az illető államok megfelelő hitelt kaptak. Tehát a magyar gazdaság nem áll éppen érdektelenül a balkáni gazdasági helyzet józanul biztosan kiszámítható következményeivel szemben. E helyzet kihasználására a magyar mezőgazdaságnak, mely legolcsóbban és legalkalmasabb minőségben szolgáltatja a balkáni államok gazdasági fejlődéséhez szükséges anyagokat, vetőmagvakat, tenyészállatokat stb., készülni kell, de érdekes is.

Népegyetemek Magyarországon. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület irodalmi és tanügyi szakosztálya Bernát István elnöklésével tartott ülésén foglalkozott a népegyetemek ügyével, melyre vonatkozóan Ispánovits Sándor egy tervezetet nyújtott be az egyesülethez. Alapos birálat tárgyává téve a magyar szociálpedagógiai intézményeket, ismerteti azokat a szép eredményeket, melyeket e téren a svédek, dánok és németek elértek, majd bő indoklás után határozati javaslatot terjesztett a szakosztály elé. A javaslat a népfőiskolák intézményét Magyarország kigazdasosztályának nevelésénél szükségesnek és mielőbb megvalósítandónak tartja. Felkérőndők az összes társaságok, hogy e kérdéssel behatóan foglalkozzanak és arról ne csak általánosságban, de a megvalósításnál igen fontos helyi viszonyok mérlegelésével véleményt nyilvánítsanak. E vélemények alapján a vallás- és közoktatásügyi, valamint a földmivelésügyi miniszteriumokban folytatandó tárgyalások megindításával a szakosztály vezetősége bizassék meg. *Katona Béla* a „Pesti Hírlap» közgazdasági szerkesztője szólott hozzá. Utal a népevelés óriási fontosságára és nagyon szeretné, ha ez a tudat a magyar társadalom összes rétegeit áthatná. Hogy a tömegek továbbképzése nem kielégítő, annak az oka, hogy mindig új és új intézményeket létesítünk, a helyett, hogy a régiokat tovább fejlesztenék. Birálja az országos közművelődési és az országos szabadoktatási tanács munkálkodását s hibáztatja, hogy tevékenységüknek gyakorlati értéke nincs, a minek okát a tanítás rendszertelenségében látja. Szól az OMGE falu érdekében megindítandó akciójáról s szeretné, ha a tárgyalás alatt álló kérdést bekapcsolná ebbe a mozgalomba. A határozati javaslatot elfogadja, azonban figyelembe ajánlja, hogy igyekezék az elnökség a magyar nép sajátosságos felfogásával számolni s tekintettel lenni arra is, hogy az OMGE által a falu érdekében indított akció teljesen belevág ebbe az ügybe. A kettő egyesítése feltétlenül sikert jelentene. *Buday Barna* szerint nem lehet a miniszteriumra bízni az ügyet. Fel kell hívni a gazdasági egyesületeket, nyilatkozniuk, hogy a népegyetemek felállítását tekintetében mik volnának különleges nézeteik. Fel kellene szólítani azután a földmivelésiskolákat, hogy fejtsék ki véleményüket az új intézmény létesítése körül követendő irányelveket illetően, *Katona Béla* előterjesztését elfogadja.

Internátus a keszthelyi gazdasági akadémián. A földmivelésügyi kormány a keszthelyi akadémiával kapcsolatosan szegény tanuló ellátására harminc tanuló részére internátust létesített. Az építkezés már megkezdődött és őszig teljesen elkészül.

A mezőgazdasági szesztermelők országos értekezletét f. hó 11-én délelőtt tartották meg *Széchenyi Géza* gróf elnöklésével a „Köztelek» nagytermében, hogy megállapítsák azon memorandum szövegét, melyet a tömegesen alakuló ipari szeszgyárak kontingensének csökkentése érdekében ohajtanak a mezőgazdasági szesztermelők a pénzügyi és földmivelésügyi miniszterekhez juttatni. Az értekezletet *Széchenyi Géza* gróf elnök nyitotta meg lelkes szavakkal s utalván arra, hogy a hazai szeszgyárakat mély aggodalommal tölti el az újabb időben tömegesen alakuló ipari szeszgyárak tulprodukcziója, mely ugyszólván válsággal fenyegeti a mezőgazdasági szesztermelést. Szükségesnek jelzi, hogy ebben a kérdésben a mezőgazdasági szesztermelők állást foglaljanak és a kormány elé terjesszék azokat a kívánalmakat, melyeknek megvalósulásától függ a mezőgazdasági szeszgyár fejlődése. Felkéri *Bujanovics Gyula* orsz. képviselőt, alelnököt, a kormány elé terjesztendő memorandum ismertetésére. *Bujanovics Gyula* felolvassa a memorandumot, melyet az értekezlet egyhan-

guan magáévá tett. A memorandum szerint a hetvenes—nyolcvanas években a rohamos tultermelés folytán a szeszgyár válságba került, a kis szeszgyárak száma rohamosan csökkent és minden beszünt szeszgyár egy gazdaságra alapított ekzisztencia elpusztulását jelentette. Az akkori kormány belátta a kérdés fontosságát és radikális módon a termelés kontingentálásával sietett a válságba jutott szeszgyár segítségére és az azóta ismételt hozott törvények, tehát egész szeszadórendszerünk kiindulási pontja az lett, hogy a szeszgyár, elsősorban mezőgazdasági ipar, melyben kisebb kontingensek alapján minél több erre szorult gazda részesítendő és hogy az ipar a tultermelés ellen a termelés kontingentálásával biztosítandó. Azonban az összes érdekeknek kívánatos és tényleg megteremtett egyensulya felborulással fenyeget, egész szeszadórendszerünk a teljes kiforgatás veszélyének van ma kitéve az által, hogy a törvény nem gondoskodott arról, hogy a megváltott ipari nagy gyárak helyett újabb, szintén nagy ipari gyárak ne keletkezessenek. Ezeknek az újonnan keletkező ipari szeszgyáraknak hiányzik a létalapjuk. Az általuk előidézett óriási tulprodukczió nyomása alatt a szeszgyárak oly hanyatlása várható, mely reájuk nézve is lehetetlenné teszi az üzem folytatását, de ugyanakkor válságba dönti az egész szeszgyárt. A kontingentálási törvény mellett tehát odajutunk, a hol a nyolcvanas években voltunk, vagyis a kontingentálás teljesen czéltalanná és hatálytalanná válik. Ezek alapján kívánatos, hogy az 1908. évi XXVIII. t.-cz. fentebb vázolt és végzetessé válható hiányai, ha másképp nem lehetséges, akár a törvény novelláris kiegészítésével sürgősen orvosoltassanak. Együttal kívánatos, hogy a kérdés Ausztriával is így rendeztessék.

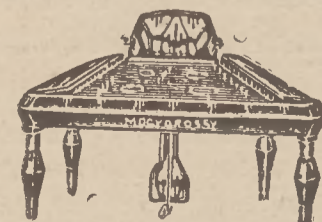
Kolozsmegyei gazdák ülése A kolozsmegyei gazdasági szakosztály évi közgyűlése 1913. év március hó 9-én folyt le a kolozsvári gazdasági akadémia termében a vidéki kigazdák s gazdaközönség részvételével. Az elnöki megnyitót a szakosztály elnöke, *Dóza Endre* alispán tartotta, párhuzamot vonva a tradicionális s raczionális gazdálkodási módok között, hangsúlyozva a fejlődés lehetőségét, módozatait, a több termelés alapjául az eltanulást másoktól jelölte meg. A szakosztály előadója, dr. *Csérer Lajos* gazd. tanár, beszámolt a szakosztály és a min. kirendeltség 1912 évi működéséről s 1913. évi programjáról *Szikszay Ferencz*, a bánffihunyadi gazdakör elnöke, vázolta a falu állapotát, szükségleteit és fejlődésének előfeltételeit. Utána az orsz. gazdaszövetség kiküldötte, dr. *Vantsó Gyula*, üdvözölte a kolozsmegyei gazdákat, összetartásra buzdította s meghívta a kolozsmegyei gazdákat az ideai kassai gazdakongresszusra. Ezzel befejeződött a közgyűlés, átalakult szakértekezlet, melyen a Kolozsvár környéki falvak kerti s vetemény termelését beszélték meg, dr. *Páter Béla* elnöklete alatt.

Dohánytermesztők ülése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület dohánytermesztési bizottsága gróf *Dessewffy Aurél* elnöklésével ülést tartott, melyen a m. kir. dohányjövődéki középpont képviselőiben *Haracsek László* min. tanácsos-igazgató és báró *Natorp Tivadar* főtanácsos jelentek meg.

Szilassy Zoltán orsz. képviselő, titkár terjesztette elő a most zárult dohányévváltási ellenőrzésről szóló jelentést, a mely szerint a beváltás ellen a legcsekélyebb panasz sem merült fel és azt a beváltó hivatalok tisztviselői a lehető legméltányosabban intézték. A Borsodmegyei gazdasági egyesületnek a körzetbe sorozás módosítása érdekében a pénzügyminiszterhez intézett felterjesztését előadó pártolásra ajánlotta, a Beregmegyei gazdasági egyesületnek a do-

CZIMBALOM

legújabb szabadalmazott aczélszerkezettel, melynek hangja, hangtartása csodásan jónak bizonyult, részletfizetésre is kaphatók. — **Gramofonok** kiváló művészlemezekkel, **hegedűk, fuvolák, harmoniumok** stb. — Számos kiöntés, aranyérmek stb. a jó munkáért. A modern szektakaró pedál, aczélszerkezetek stb. feltalálójá. Argyezéket kívánatra ingyen küld

Moqyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár Budapest, VI. I., Rákóczi-út 71.

**30 pár
ötödfü fehér
ökörborju
eladó.**
Esztári gazdaság (Bihar m.).

Méhekasokat,

gyékényből szállított, közönséges kupkas 1 kor., igen nagy, felső lyukkal 1-50 kor., átmeneti 2-40 kor. Két utóbbi Hancmann-rácsal ellátva. **Matuska István.** Nagyvárad.

50 millió

ákác és erdeicsemete

Ákác 1-3 éves magonc 1000 darabonként 15-50 kor., suháng 3-5 éves magonc 250-400 cm. magas 100 drb 7-15 kor. 1000 db 65-100 kor. **Glaeditia** 1-4 éves magoncok 1000 drb 12-55 kor. **Erdeicsemete** luczfenyő 1 éves magonc 1000 drb 4 kor., 2 éves 1000 drb. 10 kor., fehér és fekete fenyő magoncok, 1 éves 1000 drb 3 kor., 2 éves 6 kor., 4 éves 9 kor., 1000 drbonként. **Kocsanyostölgy** 3 éves magonc 1000 darabonként 15 kor., 4 éves 1000 drb 20 korona, 5 éves 1000 drb. 25 kor., **suháng** 150-250 cm. magas 100 drb 7 kor., 1000 drb. 65 korona. **Füz-magoncok** 1-3 éves 1000 dbonként 8-15 kor. Továbbá igen nagy készlet gyümölcs-dísz- és sorfákban, tüleveltűkban, díszbokrokban, rózsákban stb. Fajbaromfiak 12 legbecsebb fajban, vadász- és dísz-fácánok stb. Képes árjegyzéket ingyen küld:

Gróf Batthyány Zsigmond
uradalmi intézősége
CSENDLAK
u. p. **Ferenczlak Vas m.**

Eredeti felsőinthal és montavonai tenyész- és tejelő-marhát

közvetít előnyösen
Anton Hell,
Imst, Tirol.
A piaci v. szonyoki ói- és árjegyzésekről készséggel szolgál felvilágosítással.

Korai Székely tengeri

közép nagy csövűvé javított, kapható **KISS SÁNDOR** gazdaságában Fugyi u. p. Fugyivásárhely postafiók 1. Vetési czétra válogatott 10.- korona. Elte csövek-ről morzsolt 13.- korona 50 kgr.-ként ab Nagyvárad.

Ákácza-csemete, **Mauthner** magból, erdősítésre is legalkalmasabb minőség.

3 éves ezre 20-30 korona
2 " " 10-14 " " " 5-9 "

GLEDITIA 3 tüskés élő-sövénynek. ::

2 éves ezre 10-12 korona
1 " " 5-9 "

kisebb-nagyobb mennyiségben, őszi és tavaszi szállításra kapható.

Részletes árjegyzék érdeklődőknek ingyen küldetik.

DOBOS IMRE
ny. főszolgabíró.
KÓTAJ (Szabolcs m.)
Posta helyben.

HIRDETÉSEK

felvéternek a kiadói hivatalban:
Budapest, József-utca 15.

Elsőrendű magyarfajú Erdélyi jármosókrök,

ugyszintén 1 és 2 éves magyarfajú

Erdélyi ökörborjuk

minden időben nagy választékban kaphatók

ALEXA MIKLÓS-nál
Szamosujvárt,
Szolnok-Doboka megye.

Csorvási tengeri vetőmag eladás

az 1911. évi termésből feltétlenül megbízható csiraképeséggel.

E tengerifőleség az alföldi víz-szonvok között az 1912. évben is szeptember végén törhető volt és Magyarváron is beért október 6-ra, a mint ezt Gyárfás József a „Köztelek” f. évi 3-ik számában közli.

Előjegyzéseket előzetesen elfogad és mintát küld **Gróf WENCKHEIM HENRIK** kiskoru örökös eluralma, **CSORVAS, Békés megye.** Posta, telefon és vasútállomás.

Eredeti „Hanna” vetőárpát

a párisi kiállításon „Grand Prix”-vel kitüntetve, megvételre ajánja **Kubicek Ferencz** földbirtokos, **Cellechovitz** Prossnitz mellett **Morvaországban.**

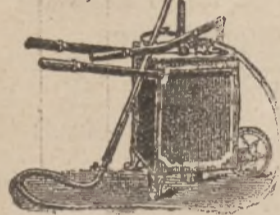
Kiváló jó minőségű, elsőrendű szénát

bármely állomásra és bármely mennyiségben vagonrakományokat szállítok. Száraz, egészséges, sás és békarokkamentességért szavatolok. Szállítok: **steier, szlavóniai** és

magyar szénát saját bevásárlási telepeimről, **lóherét és zabosbükkyönt** uradalmaktól

NYITRAI ANDOR
széna és szalma nagykereskedő
PÉCSETT, Indóház-utca 28. szám.

A Heller-féle „KING” gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az esetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonosítvánl:

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát **nincsen eldugulás, nincsen piszkálás.** Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóróval) **60 koronától 320 koronáig.**

IG. HELLER **BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.**
Kérjenek leírást. Képviselők kerestetnek

Sorfák utak mellé.

Kanadai és pyramis (jegenye) nyár, ákác, vadgesztenye, szlavóniai tölgy, suhángok 2-5-5 m. magas, fiatal, egészséges, simakérgű példányok kaphatók:

Főhercegi erdőgondnokság

Tökös pusztá,

u. p. **Bellye, Baranya megye.**

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket iszálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

„Lucillus” sertéstakarmány

alkatrészei: **marhavér** és **buzatakaromány-liszt.** Elsőrendű **hus- és csontképző-takarmány,** protein tartalma 20-22%. Rendkívüli nagy hus-, csont- és zsírképző hatása folytán a mellette etetett többi **takarmány** sokkal **gazdaságosabban értékesül.** Számos bel- és külföldi nagy tenyésztőknél és nagyhizlalóknál jó sikerrel kipróbálva. Kimerítő felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál a

budapesti FATTINGER ÉS TÁRSA R.-T.

takarmánygyár vezérképviselői

Lemberger, Schön és Szász

sertéshizlálók, Baja.

Bauer B. Gyula

sertésbizományos, Budapest, VIII., Bezerédy-u. 10

Lincolnshirei sertések

prima minőségben minden tekintetben, importált, törzskönyvelt tenyészanyag után tenyésztve

9-10 hónapos felbugatott koczák K 300

Ugyanoly idős kan „ 300

3 hónapos kan és kocza „ 150

Azonkívül eladó még 8 darab prima mangalicza kocza 2 éves lincolnshirei importált kannal felbugatva darabonként K 150.

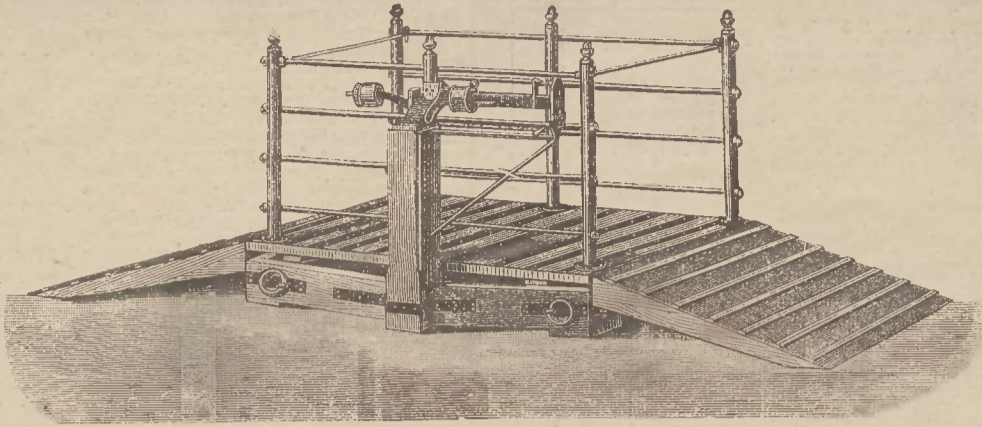
PROHASKA H. T. földbirtokos
DETTA (Temes m.)

**CS. ÉS KIR. SZAB.
HIDMÉRLEG- ÉS
GÉPGYÁROSOK**

Raktár és iroda :
VI., Váci-körút 59. sz.
Raktár és iroda telefonszáma 18-36.
Postatakarékp. számla 1019.

Ajánlják legkitünőbb
**:: gazdasági ::
mérlegeiket.**

SCHEMBER C. ÉS FIAI

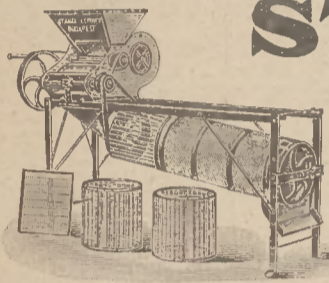

**CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓK
BUDAPEST
WIEN, TRIEST, PRAG, SARAJEVO.**

Gyár : I
VI., Hungaria-ut 83. sz.
Gyár telefonszáma : 5-10.

**Önműködő
mérleg-külön-
legességeiket.**

Árajánlatokkal a legnagyobb kész-
séggel szolgálunk.

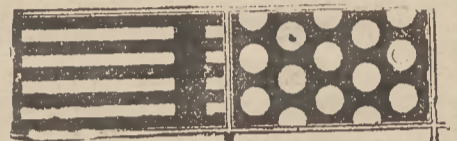

STAHEL és LENNER

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-u. 44-46.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZO
GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására
és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és min-
denfajta **LEMEZROSTA**
gőzeséplőgépek számára

Államilag ólomzárolt, sza-
vatolt, magyar származású

lóheremagot

jutányosan ajánlunk. — Köztudomásu, hogy minden ország éghajlatának saját **termésű** magja **vető-
magnak** a legjobban felel meg. Ez idén legtöb-
nyire **idegen származású ólomzárolt ló-
heremagvak** kerülnek piacra, ajánlatos a szük-
ségletet nálunk **minél hamarább** fedezni, mert
készleteink rohamosan apadnak és későbbre alig fog
maradni. — Mintázott ajánlattal azonnal szolgálunk

KLEIN JÓZSEF és TESTVÉRE
KOLOZSVÁR és MAROSVÁSÁRHELY.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban.

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám a.

Biztosítási alap: Alapítványok kormány hozzájárulásával 2.488.780,—, tartalékok 2.819.596,25, összesen: 5.308.376,25 korona. 1901. évi felesleg 90.349,—, 1902. évi felesleg 59.782,26, 1903. évi felesleg 109.331,73, 1904. évi felesleg 72.438,23, 1905. évi felesleg 61.730,60, 1906. évi felesleg 39.243,65, 1907. évi felesleg 41.877,32, 1908. évi felesleg 81.088,76, 1909. évi felesleg 106.589,64, 1910. évi felesleg 120.164,38, 1911. évi felesleg 148.378,16 korona.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módozatok szerint. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányában rész vesznek és az 1901. évi üzletfelelősegtől úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzletfelelősegi határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat, 5 százalékos engedményben részesültek. Az 1907., 1908., 1909. valamint 1910. évi üzletfelelőséggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk. Az 1911. évben a jégkár ellen biztosított tagjaink, akik akár egy, akár több évre jégkár ellen nála biztosítottak és 1912. évben ismét a szövetkezettől fognak biztosítani, tíz százalékos díjvisszatérítést ad. 1911. év végén a tartalékok 2.819.596,25 koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „**GONDVISELÉS**” Orsz. Központi Segélyező Társulat úján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi betétek ellenében 1000 koronáig terjedő leánykinázási (önállósítási) segélybiztosítások eszközölteinek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX., Erkel-utca 20.

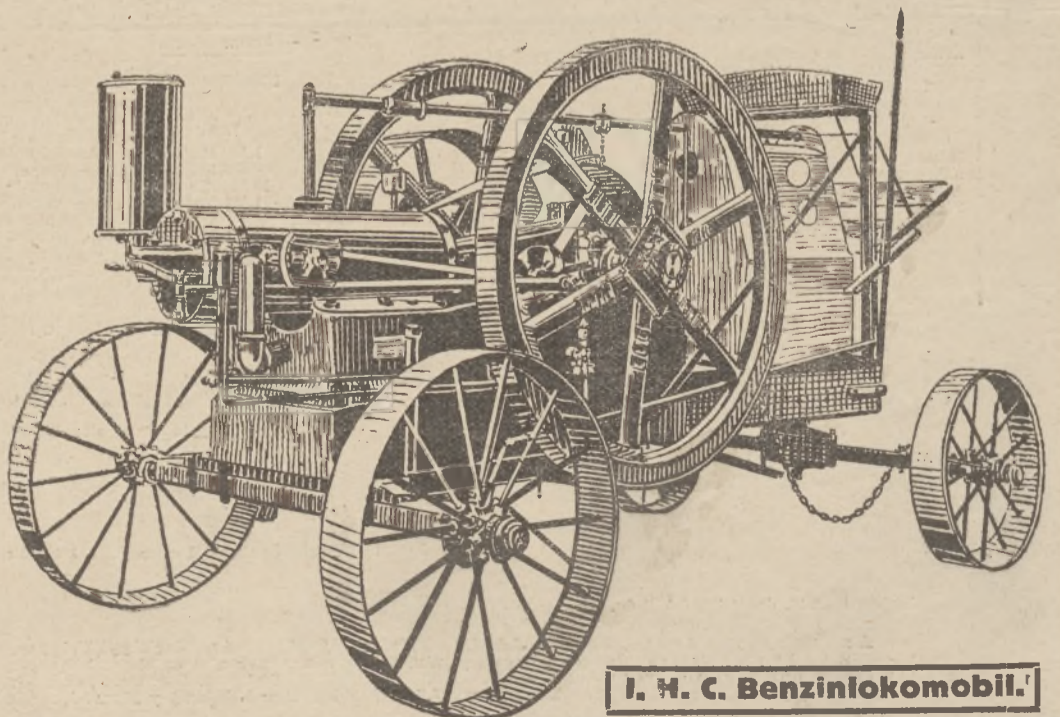
I. H. C. BENZINMOTOROK

1-25 eff-lóerővel **stabil** felállásra lokomobilok és **magánjáró benzinlokomobilok**, mint **takar-
mánykészítő, vízszivattyuzó** és **cséplőmotorok** rohamosan terjednek, mert **üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.** Gazdasági célokra csakis az eredeti I. H. C. benzinmotor felel meg, mert kezelését az egyszerű béres is elsajátítja.

INTERNATIONAL HARVESTER Co. OF AMERICA

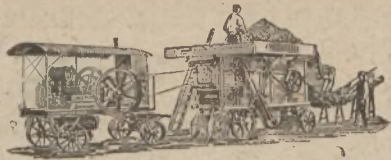
Budapest, V. kerület, Váci-ut 98. szám.

Képes árjegyzéket kívánatra díjmentesen küldünk.

I. H. C. Benzinlokomobil.

FORRAI D. legrégibb motorkereskedő
BUDAPEST,
V., Szemere-u. 2. sz.

Szállít elsősorban **Motorokat** minden tüzelő
minőségben :::: anyagra.
Kényelmes fizetési feltételek

Arankamentességre államilag ólomzárolt ló-heremag, arankamentességre államilag ólomzárolt luczernamag, valódi északnémetországi répamagvak, fűmag és fűmagkeverék, rétek, kaszálók és pázsítók részére, tavaszi bükköny, muhar, köles, baltaczim nyers és hámozott, nyulszapuka és minden egyéb gazdasági magvak a legjobb és legmegbízhatóbb minőségben **jutányos áron** kaphatók.

HALDEK IGNÁCZ UTÓDA

üzéltulajdonos **GREINER SOMA**

magnagykereskedő cégnél

Budapest, V., Bálvány-utcza 6.

Mintázott ajánlattal kívánatra készséggel szolgálok.

Gazdasági, erdei és ipari keskenyvágányu vasutak.

Sinek, hordozható vágányok, váltók, fordítókorongok, keskenyvágányu kocsik, kerékpárok és mozdonyok szállítása **új és használt állapotban, több évi részletfizetésre is.**

◆ **Nyomjelzés, tervezés, építés!** ◆

A **MAGYAR WAGGON- ÉS GÉPGYAR R.-T., GYŐR** keskenyvágányu gyártmányainak eladása és bérbeadása.

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T. Keskenyvágányu Vasutoszt.

Budapest, V., Váci-körút 32.

VESZÜNK:
yorkshirei, berkshirei
és egyéb hus- és zsirsüldőket és
sertéseket

sovány, javított és hizott állapotban.
Ajánlatokat az állatok darabszáma, fajjellege, kora, ivartalanítása, vérszeltségi százaléka, áronkénti súlya és kilogrammonkénti ára megjelölésével kérünk. Az árak 4% levonás 12 órás kopálással értendők.

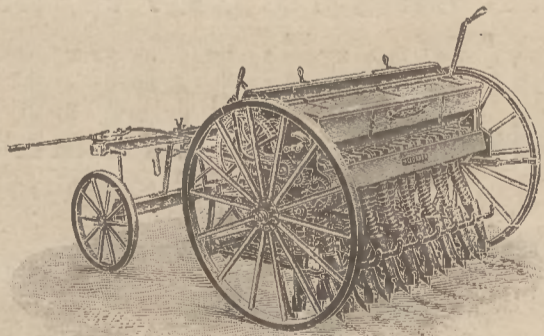
Erdélyi Testvérek

BUDAPEST, V. KER., POZSONYI-UT 4/D. sz. a. czimre

Szab. „REKORD II”
sorba vet, sorba trágyáz.

**A sorbatrágyázás
nagy terméstartó-
letet eredményez.**

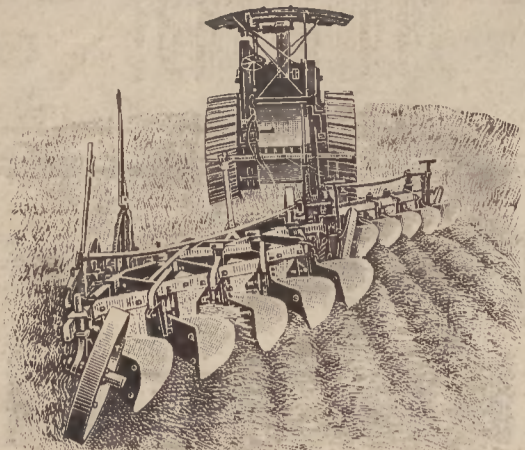

**A sorbatrágyázás
által tetemes mü-
trágya megtakarítás
:: érhető el. ::**

Beszerzési ára a jelentékeny mütrágyamegtakarításból és tetemes terméstartóbból már az első évben megtérül. Saját érdeke minden gazdának, hogy mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjék a „Rekord II.” vetőgép iránt.

Felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest.

Mac LAREN LEEDS, Angolország

Egyrendszerű gépe: legideálisabb magánjáró gőzeke, mely a mező-hegyesi ekeversenyen **első díjat nyert!**
Napi teljesítmény 18—35 hold, szénfogyasztás 50—70 kg., üzemeltetés 5—7:50 kor, holdanként.

Kétrendszerű gépe: a világ leggazdaságosabban dolgozó gőzeke, mely a legnehezebb viszonyok között is a leggyorsabb szántásra alkalmas.

GARRETT-féle lokomobilok s félstabil gépek, komplett cséplőgarnitúrák, gőzteherautomobilok, gőzútmozdonyok, utihengerlők. □□□

Vezérképviselő: **FLEISCHL SAMU** cég, Budapest, V., Nádor-utca 28. sz. I. em.
Szívesen szolgálok felvilágosítással és árajánlással. □□□□ Elsőrendű referenciák, □□□□ Díjtalan mérnöki kiküldetés komoly érdeklődők részére.

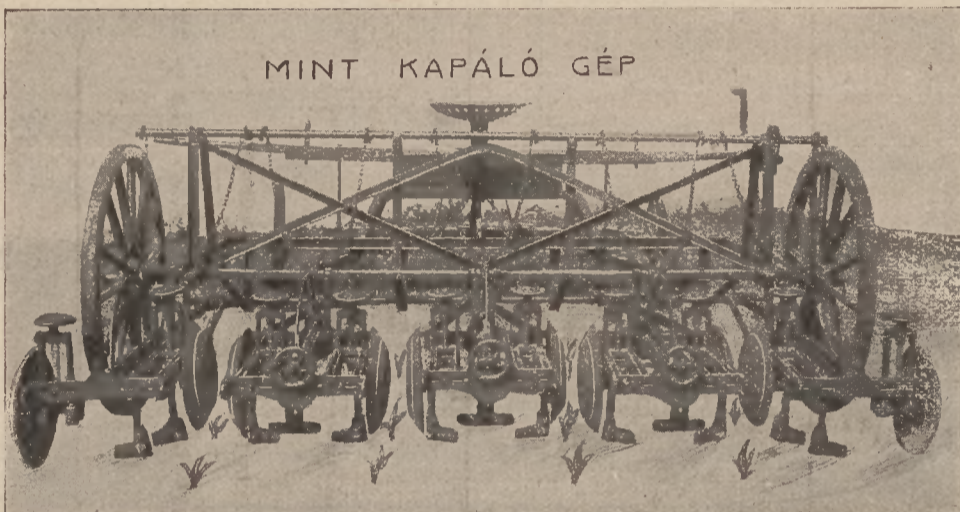
Szabad. Egyetemes „QUADRAT” tengeriművelő.

A 2, 3, esetleg 4-soros gép 65, 75, 85 cm. fészektávolságra □-esen fészekbe váj és betakar.

Egészen új, tökéletes növényvédelmet eredményező rendszer szerint kapál és végül extirpál is.

Egyedüli e célra szolgáló eszköz, melynek kezelése egyszerű.

Általa minden irányban pontos □-es fészekrend létesíthető és aránylag csekély vonóerőt igényel.

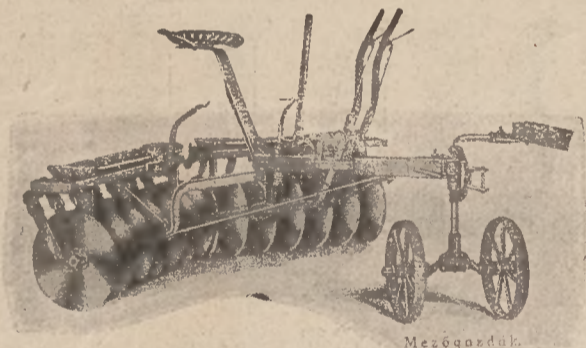
Szilárd szerkezet mellett minden irányban állítható.

Munkája minden tekintetben biztosan szabályozható.

Megrendelhető

DEBRECZENI LAJOS
és **TÁRSA** cégnél
NAGYVÁRADON.

Kívánatra prospektus
:: bérmentve. ::

A DEERE-féle

TÁRCSÁSBORONA

világhírű, valamennyi tárcsásborona között a legmodernebb és legerősebb szerkezetű. ∴ ∴

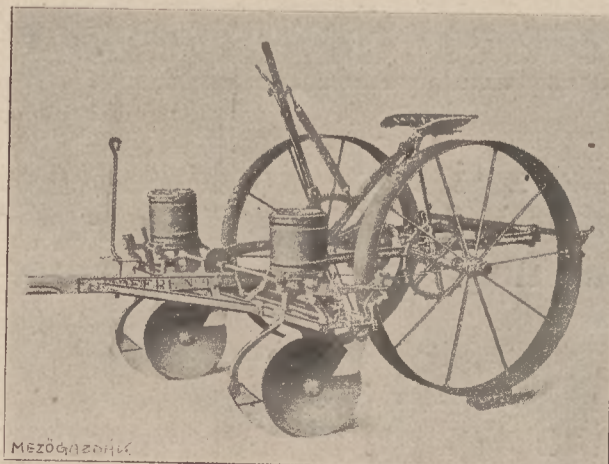
A DEERE-GÉPEK magyarországi vezérképviselője:

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE BUDAPEST, V.,
Alkotmány-u. 29.

A DEERE-féle

tengeriültető

csoroszlyás és tárcsás kivitelben készül, a legegyszerűsebben ültet és a legtökéletesebb szerkezetű.

**Nagy hasznot hoz,
ha önműködő itatókat
rendeztet be istállóiban**

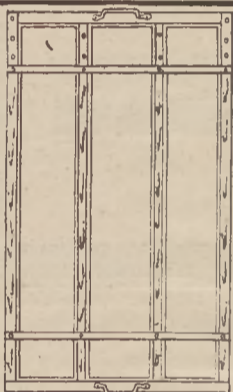

**CHVOJKA F. cégénél
PRELOUC 102. (Csehország).**

I. ószerszám, butor és kasszák

kézikazetták új és használt, továbbá 100 pár diszioszszám, mell- és kumet, ezüst- és aranydiszioszszám, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új oszkópnyegek, halnacsizmák, zöld munkászubbonyok, mindenféle uni-formisok, livrék, férfi-, női- és gyermeknyergesek, legyverek, régi és új kardok, revolverek, másolópresek, gyeploszárak, bandage-ok és mindenféle hasonló szer-számok olcsóbban, mint bárhol kaphatók. Egész berendezések, szállodák és kávé-házak részére. Teljes lakásberendezések a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

WIEN, IX, TRÖDLERHALLE 105.
Szállítók utánvétel mellett. — A meg nem felelők kicserélhetők. A cs. kir. államtisztviselők szállítója. Kérem ügyelni a 105. számra.

**FARKAS-féle
„REFORM“
melegágy-
:: ablak ::**

vaskeretben, kicserélhető fa-léczekkel, minden eddigit felülmul.

Javitást sohasem igényel. Számos elismerő levél.

FARKAS és TÁRSA vasszerke-zeti gyár,
BUDAPEST, VI, LEHEL-UTCZA 8.

Eredeti gyári áron beszerezhető
MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNél is,
BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

ELADÓ.

Saját telepemen termelt nagymennyiségű szőlő-ajtványi riparia portalis és monticola alanyon, u. m. ezerjő, mézes, szlanka, fehér és piros kövi-dinka, többféle muskotály és sasza csemete-fajok, továbbá sima és gyökeres vadvessző, ugy-szintén sima és gyökeres hazai vessző nálam kapható. Venni szándékozók azokat nálam meg-tekintethetik. Ajtványaim az idén szépen sikerültek, szép hajtással és dus gyökérzettel bírnak.

**FRANK BERNÁT TAPOLCZA,
:: (FÖTÉR.)**

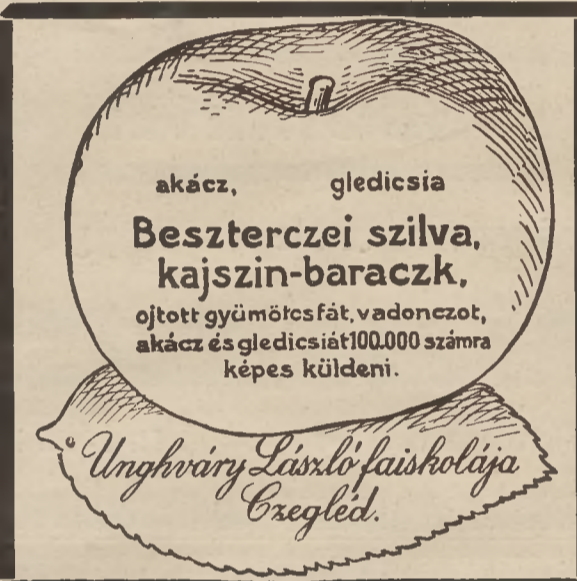
20 évre takarmány egy sertés részére,

előállítható 30 m. földterületen, ha abba 300 gyökérdugványt ültetünk el a kaukázusi com-frey-takarmánynövényből. Min-den különösebb gondozás nélkül ez 20 éven át évente 6 kaszálást ad, oly zöldtakarmányból, melyet minden állat, de különö-sen a sertés szívesen fogyaszt 30 dugvány 4 Márka. 100 darab 1.50 M. Előcsirázott comfrey-nö-vénykéék (megvizható növény-anyc) najtással ellátva. 300 db 8 M. 100 db 2 1/2 M. (Évi szétkül-dés mintegy 5 millió dugvány.)

„Deutschland“ „Thüringen“ „Erfurt“
Ez a 3 híres korai burgonyaujdonság az 1912. évben az I-ső díjat kapták a Szász tautomány gazdasági kamarájától, a 10 leg-jobb korai burgonyatermesztés között a legnagyobb termést ad-ták. Eredeti ültetési való gumó 9 (4 3 foni) 3 50 M. 27 font 9 M. 30 csomag zöldségmag utasítással 3 M. 30 csomag kertü virág 3 M. Képes mag- és növényárjegyzéket bérmentesen küldünk. Számos elismerés.

**Woelfort & Comp. Saatgutexport,
ERFURT 67. (Deutschland).**

akác, gledicsia
**Besztercei szilva,
kajszin-baraczk.**
ajtott gyümölcsfát, vadonczot,
akác és gledicsiát 100.000 számra
képes küldeni.

*Unghváry László faiskolája
Cregled.*

Polgár Sándor

m. kir. szabadalmat nyert orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-Körut 50. sz.

Legelőnyösebben be-szerezhetők orvosi, se-bészi és betegápolási eszközök, Gummiáruk, Suspensorium, Irrigator fecskendők stb., leg-ujabb találmányu cs. és kir. szabadalma-zott Polgár-féle sérv-kötők, has- és köldök-kötők. — Valódi fran-czia különlegességek (ov-szerek). — Részletes képes árjegyzék in-gyen és bérmentve, csak megadandó, mily tárgy szükséges.

Utánzás ellen védve
16302. sz. a.

(Fenti címre ügyelni tessék.)

Permanit

legjobb, legtarlósabb tetőfedéllemez.

ELŐNYEI:

vízáthatlan,
mázolást nem igényel,
nem csepeg,
kátránymentes,
tűzbiztos,
szagtalan.

FIGYELMEZTETÉS! Permanit fedéllemezünk hasonló vagy bőrlémeznek nevezett és hasonló színű fedéllemezekkel össze nem tévesztendő! Kátránymentes „GLÓRIA“ cementszfalt fedél-lemez. Strelit fehérhíntésű préselt aszfalt fedéllemez Kátrányos tetőfedéllemez, Coloritpiros tetőfedéllemez

Elszigetelő lemezek salakhintéssel, kavicshintéssel, ólombetéttel szab.

Hővédőanyag

Carbolineum, carbolsav, szurokfáklya.

POSNANSKY és STRELITZ

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 27.

GYÁR: ERZSÉBETFALVA. TELEFON: 28—29, 82—85.

Kitűnő minőségű tülevelű és lomblevelű
Erdészeti magvak, facsemeték

Faiskolaterület 100 hold.
Gyümölcsmagvak,
Tölgyfák, kocsányos és kocsánytalan,
Bükfák,
Gazdasági- és fűmagvak,
Fűmagkeverékek,
Sorfák,
Diszfenyők,
Diszbokrok,
Gyümölcsfák és vadonczok,
Rózsák legnemesebb fajokban,
Remis-csemeték,
Helianthi és Csicsóka vadetetésre

Árjegyzékek és árajánlatok kivanatra szívesen szolgálunk.

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. száll. **ZALAEGRSZEG.**

**Önműködő
növény-
permetező**

vadrepce, vadmustár és más gyom kiirtására, valamint répa és burgonya permé-tésre gyári áron alul szállít:

IG. HELLER

Bécs /8. Schrotzbergstrasse Nr. 1.

Vetőmag-eladási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. Kir. ménésbirtokról, a míg a készlet tart, gazdák részére eladásra kerül:

VAURIAC takarmányrépamag	métermázsánként 130 kor. árban
OBENDORFI „	130 „
MOHARMAG „	24 „
KÖLESMAG „	24 „
TAVASZI BORSÓ „	28 „
BALTACIMMAG (nem hámozott) „	60 „
ÁRV. ROZSNOK „	100 „
KEVERTFÜMAG „	100 „

Az árak helyt Mezőhegyes vasúti állomásra állítva zsák nélkül értendőek. A megrendelt vetőmag vételára előzetesen a ménésbirtok pénztárához, a szállításhoz szükséges zsákok elegendő számban a ménésbirtok igazgatósága címére Mezőhegyesre, bérmentve küldendők be. Mezőhegyes, 1913. évi márczius hó.

A m. Kir. állami ménésbirtok igazgatósága.

THOMAS-SALAKLISZT.

Kartellen kívül.

Egyedárusítás Ausztria-Magyarország részére.

Elismert legjobb minőség!

Ajánl a legolcsóbb árban és az ismeretes Thomas-liszteladási feltételek mellett, továbbá: **Kainit** és **kálitrágyasavakat** a Kálsizindikátus eredeti feltételei és árai mellett.

Rézgálicz

Csontliszt

Chiliszalétrom

a többi műtrágyaszerek és vegyi terményekkel.

JOSEF HELLER, WIEN

I., SCHAUFLERGASSE 6. (a cs. és kir. mezőgazdasági társulat házában).

9983/1913. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A Silisiai Szent Jakabról czimzett Lakócsai apátság Somogy és részben Verőcze vármegyében fekvő következő mezőgazdasági birtokai:

Lakócsa, Potony és Tótujfalu község határában fekvő I. Potony-gazdaság 1569 $\frac{28}{1600}$ hold

Lakócsai község határában fekvő II. Kálmán majori 526 $\frac{859}{1600}$ hold.

Lakócsa, Szentborbás, Tótujfalu, Detkovác, és Gáciste községek határában fekvő III. Krancsivecai gazdaság 2029 $\frac{832}{1600}$ hold.

1913. évi okt. 1-től, 1925. évi szept. 30-áig, vagyis tizenkét évre terjedő időtartamra leendő haszonbérbeadása iránt, az alulírt miniszterium IX. ügyosztályában (Hold-utca 16. sz. III. emelet 44. ajtó)

1913. évi április hó 15. napján déli 12 órakor zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok minden birtoktestre külön-külön teendők, de pályázni egy személynek több birtoktestre vagy valamennyire is lehet, valamint hogy pályázhatnak többen, tehát földbérlo szövetkezetek is egy-egy birtokra.

Az 1—1 koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlatok az alantírt miniszterium segédhivatalának főigazgatójánál legkésőbb 1913. évi április hó 15-én délelőtt 11 óráig benyújtandók. A borítékon jelzendő: »Ajánlat a i birtoktest bérletére.« Az ajánlatban nem a holdankinti, hanem az egész birtokra beigért évi haszonbér számokkal és betűkkel kiirandó.

Az ajánlatok csak akkor tárgyalatnak, ha a kiszolgáltattott ajánlati minta perrendszerűleg, két tanu előttemzésével van aláírva.

Bánatpénzül a potonyi gazdaság után 6400, a Kálmán majori gazdaság után 2000 és a Krancsivecai gazdaság után 8000 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló leteti nyugta az ajánlatokhoz csatolandó. Elkésve érkezett, kelloleg ki nem állított vagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vételre nem számithatnak. A kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén olyanok, a kik a kir. közalapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely czimen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási feltételek, nemkülönben az ajánlati minták a vallás és közokt. miniszterium IX. ügyosztályában a segédhivatali főigazgatónál Budapesten, valamint a lakócsi uradalom Tisztségénél Lakócsán, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapesten, 1913. évi február hóban.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.